



GUVERNUL ROMÂNIEI

PROGRAMUL DE CONVERGENȚĂ

2017-2020

- Aprilie 2017 -

CUPRINS

INTRODUCERE	4
1. CADRUL GENERAL AL POLITICII ECONOMICE	6
1.1. CONTEXTUL GENERAL AL POLITICII ECONOMICE	6
1.2. POLITICA FISCALĂ.....	7
1.3. POLITICA MONETARĂ	8
1.4. POLITICI STRUCTURALE.....	12
2. PERSPECTIVE ECONOMICE	13
2.1. ECONOMIA LA NIVEL GLOBAL / IPOTEZE TEHNICE	13
2.2. EVOLUȚII CICLICE ȘI PERSPECTIVE ACTUALE	15
2.2.1. PERSPECTIVE ACTUALE.....	15
2.2.2. EVOLUȚII CICLICE.....	16
2.3. SCENARIUL PE TERMEN MEDIU	18
2.4. BALANȚA SECTORULUI EXTERN	19
3. SOLDUL BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT ȘI AL DATORIEI	21
3.1. POLITICA FISCAL-BUGETARĂ.	21
3.2. EVOLUȚIA FINANȚELOR PUBLICE ÎN PERIOADA 2016-2017	21
3.3. EVOLUȚIA FINANȚELOR PUBLICE PE TERMEN MEDIU.....	27
3.4. EVOLUȚIILE ȘI NIVELUL DATORIEI GUVERNAMENTALE DATORIA GUVERNAMENTALĂ ȘI STRATEGIA DE ADMINISTRARE A DATORIEI PUBLICE GUVERNAMENTALE	32
3.5. REFORME STRUCTURALE.....	36
3.6. IMPACTUL FONDURILOR EUROPENE ASUPRA FINANȚELOR PUBLICE.....	40
4. ANALIZA DE SENZITIVITATE ȘI COMPARAȚIA CU VARIANTA PRECEDENTĂ A PROGRAMULUI DE CONVERGENȚĂ	41
4.1. RISCURI.....	41
4.2. SENZITIVITATEA PROIEȚIILOR BUGETARE PENTRU DIFERITE SCENARII ȘI IPOTEZE	42
4.3. SENZITIVITATEA DATORIEI PUBLICE	44
4.4. COMPARAȚIA CU VARIANTA PRECEDENTĂ A PROGRAMULUI DE CONVERGENȚĂ.....	45
5. SUSTENABILITATEA PE TERMEN LUNG A FINANȚELOR PUBLICE	47
6. CALITATEA FINANȚELOR PUBLICE	49
ANEXE	53

LISTA TABELELOR

TABEL 1 - EVOLUȚII LA NIVEL GLOBAL.....	15
TABEL 2 - EVOLUȚIA ȘOMAJULUI ȘI A ORELOR LUCRATE.....	17
TABEL 3 - EVOLUȚIA GRADULUI DE UTILIZARE A CAPACITĂȚII DE PRODUȚIE	17
TABEL 4 - CONTRIBUȚIA FACTORILOR LA CREȘTEREA PIB POTENȚIAL	17
TABEL 5 - COMPONENTELE PIB.....	18
TABEL 6 - BALANȚA SECTORULUI EXTERN	20
TABEL 7 - PRINCIPALELE MĂSURI FISCAL-BUGETARE	24
TABEL 8 - SOLDUL BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT (% PIB)	29
TABEL 9 - SENZITIVITATEA PROIECȚIILOR BUGETARE PENTRU DIFERITE SCENARII ȘI IPOTEZE	42
TABEL 10 - PROGNOZA PE TERMEN LUNG A CHELTUIELILOR TOTALE LEGATE DE VÂRSTĂ	47
TABEL 11 - PROGNOZA PE TERMEN LUNG A CHELTUIELILOR CU PENSILE.....	49

LISTA GRAFICELOR

GRAFIC 1 - CONTRIBUȚII LA CREȘTEREA REALĂ A PIB	15
GRAFIC 2 - VENITURI BUGETARE (ESA 2010, % PIB).....	22
GRAFIC 3 - POZIȚIA BUGETARĂ CONSOLIDATĂ (ESA 2010, % PIB).....	23
GRAFIC 4 - VENITURILE BUGETARE CONSOLIDATE (ESA 2010, % PIB).....	28
GRAFIC 5 - POZIȚIA BUGETARĂ CONSOLIDATĂ (ESA 2010, % PIB).....	28
GRAFIC 6 - RANDAMENTELE TITLURILOR DE STAT PE PIAȚA PRIMARĂ	33
GRAFIC 7 - DATORIA GUVERNAMENTALĂ BRUTĂ CONFORM METODOLOGIEI UE.....	35
GRAFIC 8 - DATORIA GUVERNAMENTALĂ CONFORM METODOLOGIEI UE	36
GRAFIC 9 - FACTORI DE INFLUENȚĂ ASUPRA DATORIEI GUVERNAMENTALE	44
GRAFIC 10 - FACTORII DE INFLUENȚĂ ASUPRA PLĂȚILOR DE DOBÂNDĂ	45
GRAFIC 11 - COMPARAȚIE ÎNTRE PROGNOZELE CREȘTERII PIB.....	46
GRAFIC 12 - COMPARAȚIE ÎNTRE PROGNOZELE CREȘTERII FBCF.....	46
GRAFIC 13 - COMPARAȚIE ÎNTRE PROGNOZELE CREȘTERII CONSUMULUI PRIVAT	46
GRAFIC 14 - COMPARAȚIE ÎNTRE CONTRIBUȚIILE EXPORTULUI NET LA CREȘTEREA PIB	46
GRAFIC 15- VÂRSTA DE PENSIONARE STANDARD.....	48
GRAFIC 16 - STRUCTURA POPULAȚIEI : 2013-2060.....	48

INTRODUCERE

Ediția din 2017 a Programului de convergență pentru perioada 2017- 2020 a fost elaborată pe baza *Regulamentului (CE) nr. 1466/1997 al Consiliului privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice*, așa cum a fost modificat prin *Regulamentul (CE) nr. 1055/2005 al Consiliului și Regulamentul (UE) nr. 1175/2011 al Parlamentului European și al Consiliului*.

Programul de convergență este realizat ținând cont de *Codul de conduită referitor la Specificațiile privind Implementarea Pactului de stabilitate și creștere și de Linii orientative pentru formatul și conținutul Programelor de stabilitate și de convergență* din Siulie 2016.

Transmiterea de către statele membre și evaluarea de către Comisia Europeană a Programului de convergență reprezintă o componentă a *Semestrului European*, care reprezintă un ciclu de coordonare a politicilor economice și bugetare. *Semestrul European* este instrumentul principal pentru *Strategia Europa 2020*, instrumentul preventiv al *Pactului de stabilitate și creștere* (amendat prin intrarea în vigoare, în data de 13 decembrie 2011, a pachetului de 6 acte comunitare), al *Procedurii de dezechilibre macroeconomice* și al *Pactului Euro Plus*.

Programul de convergență ediția 2017 are la bază prevederile *Strategiei fiscal-bugetare pentru perioada 2017-2019* și cadrul macroeconomic actualizat pentru perioada 2017-2020. România a realizat în anul 2016 un deficit al bugetului general consolidat în termeni ESA de 3,0% din PIB, în timp ce deficitul structural a fost de 2,4% din PIB. Pentru perioada următoare deficitul ESA rămâne relativ constant în anii 2017-2018 urmând să se reducă la 2,0% în anul 2020. Se estimează că deficitul structural să crească la 3% în anul 2018, urmând ca deficitul structural să intre pe o traiectorie de ajustare către obiectivul pe termen mediu (OTM) din anul 2019.

Comisia Europeană a constatat în analiza din cadrul raportului de țară că România nu se confruntă cu dezechilibre macroeconomice. Cu toate acestea, au fost identificate vulnerabilități privind politica fiscală prociclică, eficiența investițiilor publice, poziția investițională netă precum și privind creșterile salariale.

Guvernul României își menține angajamentul de aderare la zona euro, însă stabilirea unei date concrete în această privință presupune realizarea unor analize aprofundate, în special în ceea ce privește convergența reală, structurală și instituțională, domenii în care sunt necesare progrese importante. În plus este necesară luarea în considerare a sustenabilității îndeplinirii criteriilor de convergență nominală. Recent a fost înființat comitetul interministerial pentru trecerea la moneda euro cu scopul de a elabora planul național pentru trecerea la moneda euro și a calendarului acțiunilor necesare pentru adoptarea monedei euro. În aceste condiții, angajamentul de adoptare a monedei euro reprezintă în continuare o ancoră importantă în privința implementării unor politici

bugetare, structurale și instituționale eficiente și coerente, în vederea asigurării unei convergențe reale (venit/locuitor) de durată, sporirii competitivității economiei românești, diminuării disparităților regionale și deficiențelor structurale ale pieței muncii, etc.

Din punct de vedere al convergenței reale, evaluată prin decalajele față de media europeană (UE-28) a produsului intern brut (PIB) pe locuitor exprimat prin puterea de cumpărare standard (PCS), există perspectiva ca la orizontul anului 2020 România să atingă 70% din media europeană comparativ cu 57,1% înregistrat în anul 2015.

1. CADRUL GENERAL AL POLITICII ECONOMICE

1.1. CONTEXTUL GENERAL AL POLITICII ECONOMICE

România traversează o perioadă economică favorabilă, în condițiile în care în 2016 a înregistrat o accelerare a creșterii economice la 4,8%, după un avans de 3,9% în 2015. Creșterea are la bază avansul cu 7,4% al consumului privat, determinată de creșteri ale salariilor și măsurile de relaxare fiscală, în timp ce formarea brută de capital fixa înregistrat o scădere de -3,3%, în condițiile unei slabe accesări a fondurilor europene la debutul implementării noului cadru financiar 2014-2020.

România a înregistrat în ultimii ani progrese considerabile în direcția reducerii dezechilibrelor macroeconomice, care împreună cu politicile monetare și reformele structurale implementate sau în curs de implementare, au contribuit la menținerea stabilității macroeconomice și financiare.

După criza economică, România a avut o relansare economică modestă, cu creșteri anuale sub 1%, după care avansul PIB-ului real a revenit în perioada 2013-2016 la un ritm anual de 3,8%. Aceste evoluții favorabile au determinat diminuarea șomajului, rata medie anuală a șomajului ajungând în 2016 la 5,9%, nivelul minim al ultimilor opt ani.

Pentru 2017 se estimează o creștere economică de 5,2%, iar producția efectiv realizată este așteptată să depășească ușor producția potențială, tot în acest an estimându-se și închiderea decalajului față de PIB potențial.

În ciuda acestor evoluții favorabile, rata sărăciei în rândul persoanelor încadrate în piața muncii rămâne cea mai ridicată din UE.¹ În plus, există în continuare mari decalaje între zonele rurale și cele urbane, România confruntându-se cu riscuri foarte ridicate de sărăcie, de excluziune socială și de inegalități în materie de venituri. În mediul rural rata sărăciei și excluziunii sociale a fost în 2015 dublă față de cea înregistrată în mediul urban, respectiv 50,8% față de 24,1%.² Toți acești factori frânează potențialul de creștere al economiei.

Strategia economică pe termen mediu a Guvernului este orientată către promovarea competitivității și ocupării forței de muncă, continuarea implementării reformelor structurale, îmbunătățirea atragerii fondurilor europene, consolidarea finanțelor publice începând cu anul 2019 și a stabilității financiare.

¹În cazul persoanelor ocupate cu vârsta peste 18 ani, rata sărăciei și excluziunii sociale a fost de 18,8% în 2015.

²În ansamblu, încadrul UE, decalajul este de doar 1,5 puncte procentuale între mediul rural și urban.

1.2. POLITICA FISCALĂ

Începutul anului 2017 a adus măsuri suplimentare care accentuează, per ansamblu, relaxarea fiscală demarată în anii anteriori, cu scopul de a stimula creșterea economică.

În ceea ce privește fiscalitatea, o modificare importantă este diminuarea cu un punct procentual a cotei standard de TVA la 19%, începând cu 1 ianuarie 2017, după o reducere de patru puncte procentuale în anul anterior. De asemenea, au fost eliminate impozitele pe venitul provenit din tranzacțiile imobiliare cu valoarea mai mică de 450.000 de lei și pentru veniturile din pensii sub 2000 de lei.

Totodată, pentru impulsivarea mediului de afaceri, s-a instituit măsura de scutire de la plata impozitului pe profit a firmelor care desfășoară exclusiv activitate de inovare, cercetare-dezvoltare, în primii zece ani de activitate. În plus, atât firmele cât și populația vor beneficia de pe urma eliminării a peste 100 de taxe nefiscale și a reducerii supraaccizei la carburanți (de șapte eurocenți) începând cu primul trimestru al anului 2017.

Din perspectiva echilibrului bugetar, o problemă importantă este legată de colectarea veniturilor, în condițiile în care România are unul dintre cele mai mici grade de colectare a veniturilor la bugetul de stat din UE. În acest sens, Guvernul a propus o serie de măsuri destinate îmbunătățirii colectării veniturilor și reducerii evaziunii fiscale.

Totodată, Guvernul a implementat în prima parte a anului 2017 o serie de măsuri ce vizează creșterea încasărilor la bugetul de stat, printre care consilierea contribuabililor pentru plata taxelor la timp și completarea corectă a declarațiilor fiscale, îndrumarea contribuabililor pentru accesarea plății eșalonate a obligațiilor fiscale, în cazul în care nu-și pot plăti la timp taxele și impozitele, extinderea serviciului "Spațiul Privat Virtual" la persoanele juridice și la alte entități fără personalitate juridică, poprirea pe conturi doar pentru suma datorată ANAF în cazul contribuabililor care sunt executați silit, inițierea de acțiuni de control în domeniul comerțului on-line și intensificarea controlului pentru a descoperi contribuabilii care înregistrează facturi false în contabilitate.

Pe partea de cheltuieli, Guvernul a adoptat o serie de măsuri sociale destinate creșterii nivelului de trai al populației, printre care creșterea salariului minim brut pe economie (de la 1250 lei la 1450 lei), creșterea salariilor personalului din administrația publică locală, sănătate, educație, majorarea burselor și oferirea de gratuitate la transportul feroviar pentru studenți. Toate acestea au urmat unor creșteri salariale pentru personalul din educație și sănătate adoptate în anul anterior. În ceea ce privește sistemul de pensii, aplicarea legii pensiilor a condus la indexarea punctului de pensie de la 1 ianuarie cu 5,25%, ajungând la valoarea de 917,5 lei, urmând ca de la data de 1 iulie 2017, valoarea punctului de pensie să se majoreze cu 9%, respectiv la 1000 lei.

1.3. POLITICA MONETARĂ

Potrivit statutului său³, Banca Națională a României are ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, reprezentând cea mai bună contribuție pe care politica monetară o poate aduce la realizarea unei creșteri economice sustenabile. BNR formulează și implementează politica monetară în contextul strategiei de țintire directă a inflației⁴, caracterizată printr-o țintă staționară de inflație de 2,5 la sută ± 1 punct procentual⁵, compatibilă cu definiția stabilității prețurilor pe termen mediu în economia românească. Politica monetară a BNR este orientată consecvent spre atingerea pe termen mediu a țintei staționare de inflație, precum și spre coborârea ratei anuale a inflației pe orizontul mai îndepărtat de timp la niveluri în linie cu definiția cantitativă a stabilității prețurilor adoptată de Banca Centrală Europeană.

În contextul specific al anului 2016, adecvarea din această perspectivă a conduitei politicii monetare a presupus prelungirea *statu-quo*-ului parametrilor principalelor instrumente ale politicii monetare, în principal al ratei dobânzii-cheie, implicând menținerea caracterului stimulativ al condițiilor monetare reale.

O asemenea abordare a fost motivată de divergența semnificativă dintre evoluția pe termen scurt a inflației și perspectiva ei pe orizontul mai îndepărtat de timp, evidențiată și reconfirmată de analizele și prognozele succesive ale băncii centrale; esențială a fost, de asemenea, natura determinanților *pattern*-ului așteptat al inflației, precum și cea a incertitudinilor și riscurilor asociate.

Astfel, în linie cu previziunile BNR, rata anuală a inflației s-a readâncit în teritoriul negativ în primele luni ale anului 2016⁶, sub impactul tranzitoriu al scăderii, începând cu 1 ianuarie, a cotei standard a TVA⁷ și a altor taxe și impozite indirecte (conform noului Cod fiscal⁸). Aceasta s-a suprapus efectelor similare ca sens exercitate de extinderea aplicării cotei reduse de TVA pentru toate produsele alimentare⁹ și de amplificarea declinului prețului internațional al petrolului. Totodată, s-au consolidat previziunile privind

³Legea nr. 312/2004.

⁴Strategia de țintire directă a inflației a fost adoptată de BNR în luna august 2005.

⁵Ținta staționară multianuală de inflație, situată la nivelul de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, a fost adoptată de BNR începând cu luna decembrie 2013.

⁶Rata anuală a inflației a coborât în luna martie 2016 la -3,0 la sută, de la -0,93 la sută în decembrie 2015.

⁷Rata standard a TVA a fost redusă de la 24 la sută la 20 la sută.

⁸Varianta noului Cod fiscal, adoptată de Parlamentul României în data de 3 septembrie 2015, prevedea, în principal: (i) reducerea cotei standard a TVA de la 24% la 20%, începând cu 1 ianuarie 2016 și la 19%, începând cu 1 ianuarie 2017; (ii) eliminarea supraaccizei la carburanți, începând cu 1 ianuarie 2017; (iii) eliminarea taxei pe construcții speciale și reducerea impozitului pe dividende de la 16% la 5 %, începând cu 1 ianuarie 2017. Aceasta a fost modificată ulterior prin Ordonanța de urgență din 27 octombrie 2015, care prevedea implementarea la 1 ianuarie 2016 a următoarelor măsuri: reducerea impozitului pe dividende, extinderea cotei reduse de TVA, de 9%, la serviciile de alimentare cu apă a populației și reducerea impozitului pe venituri pentru microîntreprinderile cu personal angajat.

⁹Pentru aceste produse, cota TVA a fost redusă de la 24 la sută la 9 la sută, începând cu 1 iunie 2015.

rămânerea ratei anuale a inflației în teritoriul negativ pe parcursul primului semestru și mult sub limita de jos a intervalului țintei staționare până la finalul anului 2016, în condițiile anticipării prevalenței, pe orizontul scurt de timp, a acțiunii dezinflaționiste a factorilor pe partea ofertei.

În același timp, însă, prognozele actualizate în cursul primului semestru au reconfirmat perspectiva producerii unei corecții semnificative în sens ascendent a ratei anuale a inflației la începutul anului 2017 - ca urmare a epuizării impactului tranzitoriu al primei scăderi a cotei standard a TVA¹⁰ - , succedată de o creștere relativ alertă a acesteia la valori situate în jumătatea superioară a intervalului de variație al țintei staționare¹¹. Perspectiva avea ca fundament presiunile inflaționiste crescătoare anticipate să decurgă din inversarea în cursul semestrului II 2016 a poziției ciclice a economiei și din amplificarea ulterioară a excedentului de cerere agregată - în condițiile menținerii ritmului prognozat al creșterii economice peste cel potențial -, precum și din majorarea susținută a costurilor salariale unitare; acestea aveau ca premise și ipoteze majore: (i) relaxarea recentă și în perspectivă a conduitei politicii fiscale¹²; (ii) creșterea venitului disponibil real al populației, inclusiv ca efect al reducerilor succesive de impozite indirecte și al persistenței prețului scăzut al petrolului și (iii) prezervarea caracterului stimulat al condițiilor monetare reale.

Datele statistice și evaluările ulterioare au relevat o mai amplă adâncire în teritoriul negativ a ratei anuale a inflației în prima parte a trimestrului II 2016¹³, atribuibilă aproape în totalitate efectelor directe și indirecte mai mari exercitate, printr-o multitudine de canale¹⁴, de șocurile dezinflaționiste globale de natura ofertei, reprezentate de scăderile ample și persistente ale prețurilor internaționale ale materiilor prime, mai cu seamă ale celor energetice și agricole. Concomitent, s-a evidențiat însă și o accelerare peste așteptări a creșterii economice în primele două trimestre ale anului 2016¹⁵, prioritar pe seama expansiunii consumului privat, implicând o inversare în devans a poziției ciclice a economiei¹⁶ și o mai rapidă acumulare a presiunilor inflaționiste ale cererii agregate.

Pe acest fond, prognozele trimestriale actualizate în cursul semestrului II au evidențiat o traiectorie a ratei anuale prognozate a inflației mai joasă decât cea anticipată anterior pe

¹⁰ Efectul de bază se anticipa a fi într-o oarecare măsură contrabalansat de influențele opuse decurgând din noile reduceri de impozite indirecte prevăzute a fi efectuate începând cu 1 ianuarie 2017.

¹¹ Conform prognozei din luna mai, rata anuală prognozată a inflației se situa la finele orizontului proiecției (trimestrul I 2018) la 3,3 la sută.

¹² În luna mai salariul minim brut pe economie s-a majorat cu 19 la sută. Totodată, în baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 20/2016 (iunie), s-a decis majorarea în luna august a salariilor unor categorii de personal bugetar.

¹³ În luna mai, rata anuală a inflației a atins minimul istoric, de -3,46 la sută.

¹⁴ Inclusiv prin intermediul importurilor de bunuri de consum și bunuri intermediare, de natură să crească și să adâncească în consecință deficitul balanței comerciale.

¹⁵ Potrivit datelor disponibile în timp real, PIB a crescut în termeni anuali cu 4,3 la sută în trimestrul I și cu 6 la sută în trimestrul II 2016.

¹⁶ Trimestrul I al anului 2016.

orizontul scurt de timp, dar având un caracter cel puțin la fel de divergent ca cel din precedentele exerciții de prognoză. Astfel, traiectoria rămânea în teritoriul negativ până la finele anului 2016¹⁷ și sub limita de jos a intervalului țintei staționare în primul semestru din 2017, pentru ca în 2018 să urce în jumătatea superioară a acestui interval și să se plaseze la finele orizontului proiecției la niveluri comparabile celor anticipate anterior.

Dincolo de efectele de bază asociate scăderilor de impozite indirecte, traiectoria ascendentă a ratei anuale prognozate a inflației reflectă presiunile inflaționiste mai mari anticipate a emerge din creșterea excedentului de cerere agregată pe orizontul proiecției și din prelungirea dinamicii înalte a costurilor salariale unitare, inclusiv pe fondul tensionării progresive a pieței muncii. Dimensiunea mai amplă a *gap*-ului pozitiv al PIB decurgea atât din accelerarea peste așteptări a creșterii economice în primul semestru al anului 2016, cât și din revizuirea în sens ascendent a previziunilor privind dinamica acesteia în semestrul II 2016, precum și în 2017 și 2018. Stimulii majori ai activității economice se prefigurau a fi măsurile recente/programate de relaxare fiscală și de majorare a salariilor și a altor venituri ale populației, condițiile monetare reale acomodative, precum și redresarea graduală a economiei zonei euro și a celei globale.

În ultima parte a anului 2016 a avut loc și o creștere considerabilă a incertitudinilor și riscurilor mixte asociate prognozei pe termen mediu a inflației, cele mai semnificative având ca sursă perspectiva conduitei politicii fiscale și a celei de venituri, în condițiile nefinalizării până la sfârșitul anului 2016 a construcției bugetului public pentru anul 2017¹⁸. Relevante au continuat să fie, de asemenea, incertitudinile legate de creșterea economică globală și de redresarea economică a zonei euro, în contextul trenării revigorării economiilor emergente majore, al persistenței problemelor din sistemul bancar european și al rezultatului referendumului din Marea Britanie.

În aceste condiții, de-a lungul anului 2016, BNR a menținut rata dobânzii de politică monetară la nivelul minim istoric de 1,75 la sută¹⁹; complementar, amplitudinea coridorului simetric format de ratele dobânzilor la facilitățile permanente în jurul ratei dobânzii de politică monetară a fost menținută la +/- 1,50 puncte procentuale. Totodată, banca centrală a prezervat gestionarea adecvată a lichidității de pe piața monetară, precum și nivelul în vigoare al ratei RMO aplicabile pasivelor în lei ale instituțiilor de credit²⁰, în condițiile persistenței excedentului net de lichiditate din sistemul bancar. Pe acest fond, ratele dobânzilor pieței monetare interbancare au continuat să scadă, atingând în cursul anului noi minime istorice, ca de altfel, și ratele medii ale dobânzilor la

¹⁷ Plasându-se în decembrie la -0,4 la sută. Recalculată prin excluderea impactului *one-off* al scăderii cotei standard a TVA la 20 la sută, rata anuală prognozată a inflației se situa în decembrie 2016 la 1,0 la sută.

¹⁸ Date fiind inclusiv multitudinea și natura măsurilor fiscale inițiate/anunțate în context pre-electoral, vizând reduceri de impozite și taxe, majorări de salarii în sectorul bugetar și creșteri de venituri de natura prestațiilor sociale.

¹⁹ Acesta a fost atins în luna mai 2015.

²⁰ De 8 la sută.

depozitele noi la termen și la creditele noi. Dată fiind prelungirea contracției în termeni anuali a creditului în valută, BNR a diminuat, însă, de la 12 la 10 la sută rata RMO aplicabile pasivelor în valută ale instituțiilor de credit, măsura având ca scop continuarea armonizării mecanismului RMO cu standardele și practicile în materie ale BCE²¹.

Acțiunile și abordarea băncii centrale au vizat readucerea durabilă a ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară de inflație, în condițiile ameliorării transmisiei monetare, într-o manieră care să contribuie la realizarea unei creșteri economice sustenabile. Autoritatea monetară a continuat totodată să utilizeze și să diversifice instrumentele și mijloacele specifice de comunicare și explicare detaliată a rațiunilor deciziilor adoptate, inițiind în 2016 publicarea minutelor ședințelor de politică monetară ale CA al BNR²².

BNR a prelungit *statu-quo*-ul parametrilor principalelor instrumente ale politicii monetare pe parcursul primelor luni ale anului 2017, în condițiile în care rata anuală a inflației a crescut mai lent spre finalul anului 2016 decât s-a anticipat²³, iar traiectoria prognozată a acesteia a suferit o revizuire în sens descendent pe termen scurt²⁴ - implicând amânarea pentru trimestrul IV 2017 a revenirii ei în intervalul de variație al țintei - dar în sens ascendent pe orizontul mai îndepărtat de timp; un rol esențial în reconfigurarea traiectoriei îl deținea ușoara modificare de dinamică a presiunilor inflaționiste anticipate a fi exercitate pe orizontul proiecției de deviația pozitivă a PIB, de costurile salariale unitare și de prețurile bunurilor și serviciilor importate. Noua perspectivă a inflației era marcată de incertitudini și riscuri sporite, generate atât de mediul intern, cât și de cel extern.

În perspectivă, politica monetară va continua să urmărească readucerea și menținerea pe termen mediu a ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară de inflație, într-o manieră care să contribuie la realizarea unei creșteri economice sustenabile. Atât pe termen scurt, cât și pe orizontul mai îndelungat de timp, calibrarea parametrilor instrumentelor politicii monetare, inclusiv a nivelului ratei dobânzii-cheie a BNR, în contextul adecvării condițiilor monetare reale, va fi corelată, în principal, cu intensitatea presiunilor inflaționiste exercitate în perspectivă de excedentul de cerere agregată, precum și cu comportamentul anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și cu riscurile la adresa acestuia. Repere foarte importante vor rămâne, de asemenea, caracteristicile mecanismului de transmisie a politicii monetare, mai ales ale procesului de creditare a sectorului privat și ale comportamentului de economisire.

Un rol esențial în fundamentarea deciziilor vor continua să-l dețină incertitudinile și configurația balanței riscurilor asociate prognozei pe termen mediu a inflației, inclusiv probabilitatea de materializare a acestora. Din perspectiva celei mai recente prognoze pe

²¹ Măsura a intrat în vigoare începând cu perioada de aplicare 24 octombrie - 23 noiembrie 2016.

²² Începând cu ședința de politică monetară din luna septembrie 2016.

²³ Rata anuală a inflației a atins în decembrie 2016 nivelul de -0,54 la sută.

²⁴ În mare parte, ca efect al celor două noi șocuri neanticipate pe partea ofertei survenite în intervalul noiembrie 2016 - februarie 2017, constând în scăderea tarifelor polițelor RCA și eliminarea taxelor nefiscale.

termen mediu a BNR²⁵, deosebit de relevante sunt incertitudinile și riscurile având ca sursă: (i) conduita politicii fiscale și a celei de venituri, în condițiile posibilei abateri a execuției bugetare de la coordonatele programului bugetar al anului 2017; (ii) eventuala stimulare suplimentară a consumului în defavoarea realizării investițiilor publice programate, de natură să afecteze potențialul de creștere și competitivitatea economiei românești; (iii) evoluțiile economice din zona euro în contextul alegerilor din 2017 și al negocierilor pentru Brexit; (iv) implicațiile divergenței conduitei politicilor monetare ale principalelor bănci centrale asupra pieței financiare locale, inclusiv în contextul economic și financiar regional actual și de perspectivă. Deosebit de importante din perspectiva conduitei și implementării politicii monetare rămân, de asemenea, caracteristicile reformelor structurale și ale atragerii de fonduri europene, în condițiile în care un mix echilibrat de politici macroeconomice și sporirea potențialului de creștere a economiei sunt esențiale pentru atingerea obiectivului privind stabilitatea prețurilor pe termen mediu, ca premisă a unei creșteri economice sustenabile și de durată.

1.4. POLITICI STRUCTURALE

În cadrul Programului de guvernare pentru perioada 2017 – 2020, Guvernul își propune promovarea unei creșteri economice inteligente, sustenabile și inclusive, care să aibă la bază schimbarea modelului industrial axat pe utilizarea intensivă a forței de muncă slab calificate în industrii cu grad redus de prelucrare, cu un model bazat pe industrii cu intensitate tehnologică ridicată. Totodată, guvernul are în vedere aplicarea unor politici publice care să determine dinamizarea și flexibilizarea pieței muncii, astfel încât aceasta să îmbunătățească accesul populației la locuri de muncă de calitate, în funcție de competențe și abilități, la venituri decente și fără discriminare.

Au fost implementate măsuri care să faciliteze ocuparea persoanelor cu dificultăți în ceea ce privește inserția pe piața muncii. În vederea atenuării problemelor structurale ale pieței muncii. Guvernul a adoptat măsuri pentru creșterea mobilității forței de muncă prin acordarea a trei categorii de prime (subvenții neimpozabile) persoanelor care se încadrează într-o localitate diferită de cea de domiciliu. O altă măsură vizează stimularea reluării activității șomerilor care nu primesc indemnizație de șomaj, prin acordarea unei prime de activare condiționată de angajarea pe o perioadă de minim trei luni cu normă întreagă. De asemenea, angajatorii sunt stimulați (prin majorarea subvențiilor acordate) să angajeze cu normă întreagă, pe perioadă nedeterminată, absolvenți ai unor instituții de învățământ, persoane cu handicap, șomeri cu vârsta de peste 45 de ani sau de lungă durată, șomeri care sunt părinți unici întreținători ai unor familii monoparentale, etc. În vederea diminuării șomajului în rândul tinerilor, s-au luat măsuri ce vizează atât sprijinirea tinerilor absolvenți (prin asigurarea unui venit în perioada de stagiu sau ucenicie, sau a

²⁵ Potrivit acesteia, rata anuală a inflației este așteptată să urce în jumătatea superioară a intervalului țintei staționare la începutul anului viitor și să se apropie de limita de sus a acestui interval în decembrie 2018.

unui salariu de 2500 de lei în anumite condiții pentru absolvenții care au obținut diploma de licență), cât și a angajatorilor, prin acordarea de subvenții (50% din cheltuiala salarială).

Totodată, Guvernul urmărește să creeze un mediu propice investițiilor printr-un proces de debirocratizare și simplificare a procedurilor administrative. De asemenea, în 2016, au fost demarate mai multe programe de sprijinire a activității întreprinderilor mici și mijlocii, care vizează asigurarea de garanții pentru facilitarea finanțării, sprijinirea start-up-urilor înființate de tineri antreprenori, finanțarea investițiilor pentru micro-industrializare și susținerea înființării și dezvoltării IMM-urilor în mediul rural. În plus, în 2017 a demarat programul România Start-up Nation cu o valoare totală de două miliarde de lei (care prevede finanțări nerambursabile de 200.000 de lei fără a fi necesară cofinanțarea), dar și alte programe menite să stimuleze inițiativa antreprenorială individuală sau în rândul tinerilor. De asemenea, în vederea stimulării exporturilor, pentru perioada 2017-2020, s-a instituit un program destinat firmelor care au capacitatea și doresc să exporte. Pe de altă parte, se continuă procesele de restructurare sau privatizare pentru o serie de companii deținute de către stat.

2. PERSPECTIVE ECONOMICE

2.1. ECONOMIA LA NIVEL GLOBAL / IPOTEZE TEHNICE

Previziunile de iarnă ale Comisiei Europene estimează o accelerare a creșterii economice la nivel global cu 3,4% în 2017 și cu 3,6% în 2018, estimări similare cu cele ale Fondului Monetar Internațional. Potrivit FMI, țările avansate sunt așteptate să înregistreze o creștere medie de 1,9% în 2017 și respectiv 2% în 2018, în timp ce țările în curs de dezvoltare vor avea avansuri medii de 4,5% în 2017 și 4,8% în 2018. Creșterea economică a Chinei a fost revizuită la 6,5% pentru 2017, cu 0,3 pp peste estimarea din Octombrie 2016, pe fondul așteptărilor privind continuarea implementării politicilor destinate creșterii. Cu toate acestea, riscul de încetinire a creșterii economice a Chinei este în continuare relativ ridicat, în condițiile în care creșterea se bazează într-o mare măsură pe stimulentele statului, coroborate cu expansiunea creditării și progrese lente în diminuarea datoriilor la nivelul companiilor. Astfel, pentru 2018 se estimează diminuarea ritmului de creștere a economiei chineze la 6%.

Creșterea globală este amenințată de riscuri privind diminuarea consensului privind beneficiile globalizării, coroborată cu o posibilă întărire a măsurilor protecționiste, determinată de accentuarea dezechilibrelor la nivel mondial și evoluții abrupte ale ratelor de schimb.

În 2016 economia UE a făcut față unor provocări semnificative (atacuri teroriste și tensiuni geo-politice, fluxuri migraționiste, Brexit, riscuri asociate sistemului bancar, etc.), și cu toate acestea, a înregistrat o creștere de 1,9%. Această creștere a fost susținută, în

cea mai mare parte, de consum, în timp ce investițiile nu au avut evoluția așteptată. PIB-ul real al UE este preconizat să-și reducă ritmul de creștere la 1,8% atât în 2017, cât și în 2018.

În ceea ce privește zona euro, este de asemenea estimată o reducere a activității economice cu 0,1 puncte procentuale în 2017 (1,6%) față de nivelul anului 2016 când aceasta a fost de 1,7%. Pentru anul 2018 este prevăzută o ușoară creștere economică, PIB-ul real fiind prognozat să se majoreze cu 1,8%.

Comparativ cu prognoza de toamnă, previziunile Comisiei Europene în ceea ce privește creșterea economică pentru anul 2017 au fost revizuite în sens crescător atât pentru UE în ansamblu său (0,2 puncte procentuale) cât și pentru zona euro (0,1 puncte procentuale). Pentru anul 2018, creșterea economică în UE a rămas nivelul cel prognozat în toamna anului 2016 însă, pentru zona euro estimarea creșterii economice a fost majorată cu 0,1 puncte procentuale.

În privința ritmului de creștere economică la nivel mondial (excluzând UE), prognoza Comisiei Europene arată o îmbunătățire a perspectivelor economice pentru anii 2017 și 2018 estimând rate anuale de creștere ale PIB-ului real de 3,7% și respectiv 3,9% în creștere față de 3,2% în 2016.

Evoluția economică a Germaniei, principalul partener comercial al României și principalul motor al economiei UE, a fost pozitivă pentru anul 2016 ritmul de creștere de 1,9% reprezentând o majorare cu 0,2 puncte procentuale față de cel din 2015. Pentru anul 2017 este prevăzută o încetinire a activității economice cu 0,3 puncte procentuale față de 2016 (1,6%) urmând ca în anul 2018 creșterea economică să fie de 1,8%. De asemenea pentru Italia, cel de-al doilea partener comercial al României, se preconizează o menținere a dinamicii PIB-ului în anul 2017 la aceeași nivel cu cea din anul 2016, respectiv 0,9%, urmată de o ușoară accelerare a acestuia în 2018 până la 1,1%. În ceea ce privește Franța, după o ușoară decelerare a creșterii economice în anul 2016 față de anul 2015 (1,2% față de 1,3%), se estimează ritmuri de creștere superioare în anii 2017 și 2018 de 1,4% și respectiv 1,7%.

Proiecția prețului țițeiului Brent a fost revizuită în sens crescător, de la 44,8 \$/baril în anul 2016, la un nivel de 56,4 \$/baril în 2017. Pentru anul 2018 se estimează o ușoară majorare a prețului țițeiului Brent, la 56,9 \$/baril.

Luând în considerare evoluția economiei mondiale în următoarea perioadă, în România, pentru intervalul 2017-2018 se estimează creșteri medii anuale ale exporturilor de bunuri cu 7,6%, și a importurilor cu 8,5%. După ce în anul 2016 deficitul comercial FOB-CIF a înregistrat o pondere în PIB de 5,9%, acesta se va situa pe un trend ascendent, atingând nivelul de 6,3% în anul 2017 și de 6,4% în 2018.

Tabel 1 – Evoluții la nivel global

	2016	2017	2018
Creștere economică reală, la nivel global (%)	3,1%	3,4%	3,6%
Creștere economică reală – UE (%)	1,9%	1,8%	1,8%
Creștere economică – zona euro	1,7%	1,6%	1,8%
Rata inflației - UE	0,3%	1,8%	1,7%
Prețul țițeiului Brent (\$/baril)	44,8	56,4	56,9

Sursa: FMI și Comisia Europeană

2.2.EVOLUȚII CICLICE ȘI PERSPECTIVE ACTUALE

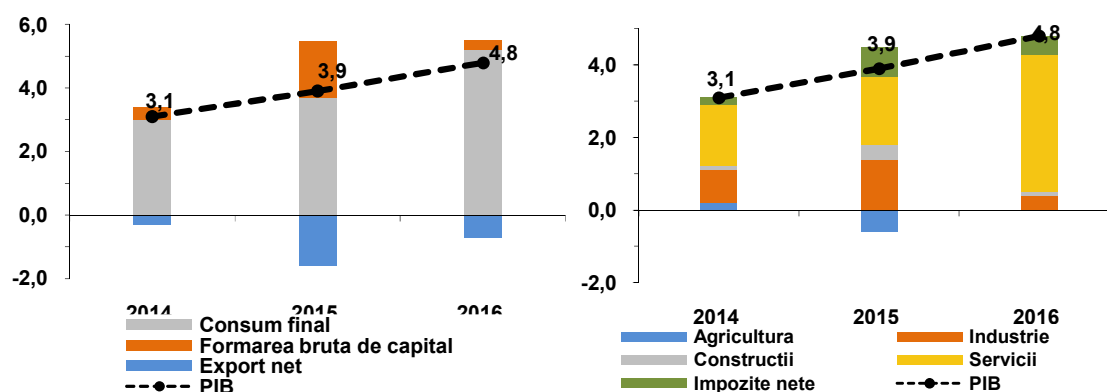
2.2.1. PERSPECTIVE ACTUALE

În anul 2016, România a înregistrat o creștere economică de 4,8%, fiind al șaselea an consecutiv de creștere (după 1,1% în 2011, 0,6% în 2012, 3,5% în 2013, 3,1% în 2014 și 3,9% în 2015). Creșterea din 2016 s-a datorat contribuției pozitive a cererii interne pentru consum, ca urmare a măsurilor de relaxare fiscală și a majorărilor salariale care au îmbunătățit puterea de cumpărare a populației. În aceste condiții, consumul privat s-a majorat cu 7,4%, iar consumul guvernamental cu 4,5% comparativ cu anul 2015.

Formarea brută de capital fix a înregistrat o scădere, în termeni reali, în condițiile unei slabe accesări a fondurilor europene, dar și a reducerii semnificative a cheltuielilor de investiții publice.

Exportul de bunuri și servicii s-a majorat cu 8,3%, în timp ce importurile de bunuri și servicii au înregistrat o creștere de 9,8%, cererea externă netă având o contribuție negativă (0,7 procente), în principal pentru că sporul de cerere internă nu a putut fi acoperit în totalitate din producția internă.

Grafic 1 - Contribuții la creșterea reală a PIB



Sursa: Institutul Național de Statistică

Din punct de vedere al ofertei interne, s-a remarcat creșterea semnificativă a valorii adăugate brute din sectorul serviciilor cu 7,0%. Evoluții pozitive s-au înregistrat și în sectoarele industrie și construcții, unde valoarea adăugată brută a crescut cu 1,8%, în timp în agricultură a înregistrat o stagnare comparativ cu anul 2015.

În anul 2016 comparativ cu anul 2015 prețurile de consum s-au redus, pentru al doilea an consecutiv, atât ca medie anuală (-1,55%), cât și la sfârșitul anului (-0,54%). Aceste diminuări de preț au avut la bază reducerea cotei TVA de la 24% la 20% la restul categoriilor de produse, măsură intrată în vigoare la 1 ianuarie 2016.

Pe lângă această măsură s-au suprapus și alte influențe dezinflaționiste care s-au manifestat pe piața internă, provenite în principal din prețurile administrate, pentru produse energetice. În cazul acestora s-au înregistrat reduceri suplimentare de preț față de cele datorate diminuării cotei de TVA din luna ianuarie, acestea fiind accentuate de modificarea condițiilor de piață, prin suspendarea calendarului de liberalizare a prețului gazelor naturale și continuarea procesului de liberalizare a prețului energiei electrice, care s-a concretizat într-un preț în scădere la consumatorul casnic. La aceste influențe s-a adăugat în cazul energiei electrice, diminuarea contribuției pentru cogenerare și a tarifelor de transport. Totodată, s-au înregistrat evoluții lunare mai modeste pentru creșterea prețurilor mărfurilor alimentare, pe fondul unui excedent de ofertă pe acest segment de produse în spațiul comunitar.

În luna martie 2017 inflația anuală a fost de 0,18%, pe baza majorării prețurilor mărfurilor alimentare cu 1,67%. Față de luna decembrie 2016 prețurile de consum au înregistrat în martie o diminuare de 0,20% cauzată de reducerea cu 1,83% a tarifelor la servicii. Scăderea importantă a tarifelor la servicii a avut la bază diminuarea cu 16,80% a prețurilor pentru abonamentele radio-tv.

În 2016, ocuparea forței de muncă, bazată pe datele din Conturile Naționale, s-a redus cu 0,9%. Numărul salariaților din economie s-a majorat cu 1,9%, reprezentând 75% din populația ocupată. Majorarea s-a datorat, în special, evoluției din agricultură și construcții, unde numărul salariaților a crescut cu 10,7% și, respectiv, 6,3%. Rata șomajului, conform AMIGO, s-a redus de la 6,8% în 2015 la 5,9% în 2016.

2.2.2.EVOLUȚII CICLICE

În intervalul 2017-2020, produsul intern brut potențial va crește cu un ritm mediu anual de 5,0%. Aceste estimări s-au realizat utilizând metodologia comună a CE și agreată la nivelul tuturor celor 28 de state membre. Evoluția prognozată a PIB potențial este rezultatul unor contribuții pozitive ale tuturor factorilor de producție, cea mai importantă fiind cea a productivității totale a factorilor, urmată de contribuția semnificativă a stocului de capital.

Factorul muncă (exprimat prin numărul total de ore lucrate) trece la o contribuție pozitivă la creșterea potențială începând cu anul 2016, care se îmbunătățește considerabil pe termen mediu. Aceasta evoluție este determinată pe de o parte de măsurile din Programul de Guvernare care au ca obiectiv stimularea investițiilor și crearea de locuri de muncă, iar pe de altă parte de îmbunătățirile structurale pe piața muncii: creșterea ratei de ocupare și a populației ocupate, creșterea ponderii muncii salariale în defavoarea altor categorii de populație ocupată, reducerea ratei șomajului. După o scădere de 1,0% în anul 2016, populația ocupată se va majora cu 1,6% în 2017 urmând să atingă o creștere de 0,6% în anul 2020, pe fondul unor evoluții demografice negative.

După o stagnare în anul 2015 la 6,8%, rata șomajului (conform definiției BIM) s-a înscris pe un trend descendent începând cu anul 2016 când s-a redus la 5,9%. În continuare, rata șomajului se diminuează până la orizontului anului 2020 ajungând la 5,3%. Trebuie menționat că rata șomajului s-a apropiat de valoarea NAWRU, calculată în condiții comparabile la nivelul tuturor statelor membre UE.

De asemenea, numărul total de ore lucrate are o evoluție pozitivă, în concordanță cu creșterea de numărului de locuri de muncă generate de dezvoltarea economiei, însă în condițiile menținerii productivității muncii. Pe termen mediu, dinamica numărului de ore lucrate raportat la populația ocupată se reduce de la 0,2% în 2016 la 0% în 2019 și 2020.

Tabel 2 - Evoluția șomajului și a orelor lucrate - % -

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rata șomajului	6.8	6.8	5.9	5.7	5.5	5.4	5.3
NAWRU	6.9	6.6	6.2	5.8	5.5	5.4	5.4
Ore lucrate totale	0.0	-0.4	-0.7	0.8	1.0	1.0	1.0

Sursa: INS, CNP

Productivitatea totală a factorilor (PTF), al cărei trend este calculat în funcție de gradul de utilizare a capacităților de producție din industria prelucrătoare și servicii, are cea mai mare contribuție la creșterea potențială. Evoluția din ultimii ani a gradului de utilizare a capacităților de producție este următoarea:

Tabel 3 - Evoluția gradului de utilizare a capacității de producție -% -

	2015T2	2015T3	2015T4	2016T1	2016T2	2016T3	2016T4	2017T1
Ind. prelucrătoare	75.7	76.5	77.5	78.9	78.6	77.5	76.9	77.9
Servicii	86.0	85.2	87.7	90.9	86.9	92.5	88.6	91.0

Sursa: DGEFCIN

Output-gap, diferența dintre nivelurile PIB și PIB potențial exprimată ca procent din PIB potențial, se închide în anul 2017.

Tabel 4 - Contribuția factorilor la creșterea PIB potențial

PIB potențial	Contribuții - % -			
	Capital	Muncă	PTF	Output Gap

2015	3.3	1.1	-0.5	2.7	-1.6
2016	3.9	0.8	0.0	3.1	-0.8
2017	4.5	1.0	0.2	3.3	-0.1
2018	5.0	1.2	0.3	3.4	0.4
2019	5.3	1.4	0.3	3.6	0.7
2020	5.4	1.6	0.2	3.6	1.0

Notă: Diferențele la însumare, unde este cazul, se datorează rotunjirilor
Sursa: Comisia Națională de Prognoză

Ritmul mediu anual de creștere a PIB potențial estimat de Comisia Europeană este de 3,8% pentru intervalul 2017-2018. Pentru aceeași perioadă ritmul mediu anual de creștere în estimările naționale este de 4,8%. Această discrepanță de 1 punct procentual provine, în principal, din două surse, respectiv dinamici mai mari ale formării brute de capital fix în cazul prognozei naționale și un orizont de prognoză de 2 ani în cazul DGECFIN (2018) față de unul de 4 ani în cazul statelor membre (2020).

2.3. SCENARIUL PE TERMEN MEDIU

Cadrul macroeconomic pentru Programul de convergență a luat în considerare: (i) impactul pozitiv al măsurilor prevăzute în Programul de Guvernare asupra mediului de afaceri și asupra puterii de cumpărare al populației, (ii) incertitudinile privind contextul european și global evidențiate în prognoza de iarnă a Comisiei Europene, care crează condiții mai puțin favorabile accelerării dezvoltării; (iii) impactul pozitiv al prețului scăzut al petrolului pentru economia românească; (v) realizările economico-sociale din anul 2016.

Pentru anul 2017 s-a estimat o creștere economică de 5,2% bazată exclusiv pe cererea internă. În cadrul acesteia s-a estimat că investițiile (formarea brută de capital fix) se vor majora cu 6,9% după reducerea înregistrată în 2016, iar consumul final cu 6,3%.

Tabel 5 - Componentele PIB

	2016	2017	2018	2019	2020
PIB real	4,8	5,2	5,5	5,7	5,7
Consumul final	6,9	6,3	5,8	5,6	5,4
- Cheltuielile consumului privat	7,4	7,3	6,4	6,2	6,0
- Cheltuielile consumului public	4,5	1,8	2,8	2,7	2,8
Formarea brută de capital fix	-3,3	6,9	7,9	8,4	8,6
Exporturi de bunuri și servicii	8,3	6,8	6,3	6,9	7,0
Importuri de bunuri și servicii	9,8	8,5	7,9	8,1	8,0

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

Pentru perioada 2018 - 2020 se estimează că economia românească va crește mai susținut, cu un ritm mediu anual de 5,6%. Cererea internă (consumul și investițiile) va continua să reprezinte motorul creșterii economice.

Cheltuielile cu consumul privat se vor majora, în medie, cu 6,2% anual. Formarea brută de capital fix se va accelera pe fondul îmbunătățirii finanțării din economie, cu un ritm mediu anual de 8,3%.

Creșterea economică pe termen mediu va crea condițiile îmbunătățirii ocupării, în special în ceea ce privește numărul salariaților. Astfel, se estimează că populația ocupată se va majora treptat până în 2020, structura modificându-se în favoarea salariaților a căror pondere se estimează că va fi de aproape 79% în 2020 față de 75% în 2016. Rata șomajului, conform AMIGO, se va diminua treptat, de la 5,9% în 2016 la 5,3% în 2020.

Pentru anul 2017 se așteaptă ca prețurile de consum să înregistreze o creștere de 1,9% față de decembrie 2016, iar ca medie anuală să se majoreze cu 1,1%. Începând cu anul 2018 inflația se va menține relativ constantă, situându-se ca medie anuală între 2,2% - 2,5%. Continuarea procesului de menținere a inflației la un nivel redus va fi susținută prin păstrarea conduitei ferme a politicii monetare, în vederea asigurării pe termen mediu a stabilității prețurilor. Previzunile au luat în calcul ani agricoli normali și o creștere moderată pentru prețul internațional al petrolului.

2.4. BALANȚA SECTORULUI EXTERN

În anul 2016, creșterea exporturilor de bunuri, comparativ cu anul 2015, a fost de 5,1%, în timp ce importurile au crescut cu 7,0%. În aceste condiții, deficitul comercial FOB-CIF s-a majorat cu 19,0% comparativ cu cel înregistrat în anul 2015.

În primele două luni ale anului 2017 exporturile României s-au majorat cu 9,2%, în timp ce importurile au înregistrat o creștere cu 10,9%, față de perioada corespunzătoare din anul 2016. Astfel, balanța comercială FOB-CIF s-a închis la finele lunii februarie 2017 cu un deficit în valoare de 1,3 miliarde euro, mai mare cu 27,0% față de cel din perioada de comparație a anului anterior.

Se estimează că exportul va rămâne în anul 2017 o componentă a cererii care va sprijini creșterea economică a României. Astfel, pentru anul 2017 se estimează o creștere a exportului de bunuri cu 7,7%, iar pentru importul de bunuri o majorare cu 8,9%. În ansamblu, prognoza pentru 2017 arată că deficitul comercial va avea o pondere în PIB de 6,4%.

Pentru intervalul 2017-2020 se estimează creșteri medii anuale ale exporturilor de bunuri de 7,7%, iar la importuri de 8,3%. Ponderea deficitului comercial FOB-CIF în PIB va atinge în anul 2020 nivelul de 6,9%. Se estimează că se vor intensifica schimburile comerciale cu statele membre ale UE, astfel că ponderea exporturilor de bunuri către UE

se va majora de la 75,1% în 2016 la circa 78% în 2020, iar ponderea importurilor de bunuri de la 77,1% în 2016 la 77,2% în 2020.

În anul 2016, contul curent al balanței de plăți a înregistrat un deficit de două ori mai mare față de cel din 2015 ajungând la o pondere în PIB de 2,3%. Finanțarea deficitului de cont curent s-a realizat integral prin investiții străine directe, care au atins valoarea de 4,1 mld. euro și au fost mai mari cu 19,4% față de anul 2015.

Tabel 6 – Balanța sectorului extern

% din PIB	2016	2017	2018	2019	2020
1. Soldul net, față de restul lumii	0,2	0,4	0,8	0,9	0,9
Din care:					
- balanța bunurilor și serviciilor	-0,9	-1,2	-1,4	-1,3	-1,2
- balanța veniturilor primare și a veniturilor secundare	-1,4	-1,2	-1,0	-0,8	-0,8
- contul de capital	2,5	2,8	3,2	3,1	2,9

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

În primele 2 luni 2017, contul curent al balanței de plăți a înregistrat un excedent în valoare de 204 milioane euro, față de un sold negativ de 139 milioane euro cât a avut în perioada similară din anul 2016, datorită trecerii balanței veniturilor primare de la un sold negativ la o valoare pozitivă .

În anul 2017, deficitul contului curent al balanței de plăți externe se așteaptă să atingă o valoare de 4,4 mld. euro, reprezentând 2,4% din PIB. Investițiile străine directe vor acoperi integral deficitul de cont curent.

Pe termen mediu, nivelul deficitului de cont curent se va menține la o valoare cuprinsă între 4,4 și 4,5 mld euro, cu o pondere în PIB de 2,4% în anul 2017 și 2,0% în 2020. În perioada 2017-2020, ponderea în PIB a soldului net cu restul lumii, luând în calcul și contul de capital, se va menține pozitivă, cu un trend ușor ascendent, în condițiile unei contribuții ridicate a contului de capital.

3. SOLDUL BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT ȘI AL DATORIEI

3.1. POLITICA FISCAL-BUGETARĂ

Politica de deficit bugetar continuă să susțină în mod direct creșterea economică, în marja permisă de Pactul de Stabilitate și Creștere, respectiv un deficit bugetar ESA de 3% din PIB.

În contextul măsurilor de relaxare fiscală începută în perioada 2015-2016 în scopul stimulării creșterii economice (noul cod fiscal și majorările salariale și ale unor drepturi de natura asistenței sociale) și continuate prin măsurile adoptate recent (eliminarea contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru pensionari, neimpozitare pensii sub 2000 lei, majorare salarii pentru unele categorii de bugetari, creștere punct de pensie la 1000 lei de la 1 iulie 2017, ș.a.) care produc efecte începând cu anul 2017, se estimează că deficitul bugetar ESA va rămâne în limita de 3% din PIB în 2017. Se așteaptă ca soldul bugetar raportat la PIB să revină pe o traiectorie de ajustare începând cu anul 2019.

În termeni structurali, se estimează că deviația semnificativă înregistrată în anul 2016 de la OTM stabilit pentru România (respectiv 1% din PIB) se va ajusta începând cu anul 2019. Totuși, pe întregul orizont de planificare, datoria publică se va menține la un nivel sustenabil de sub 40% din PIB.

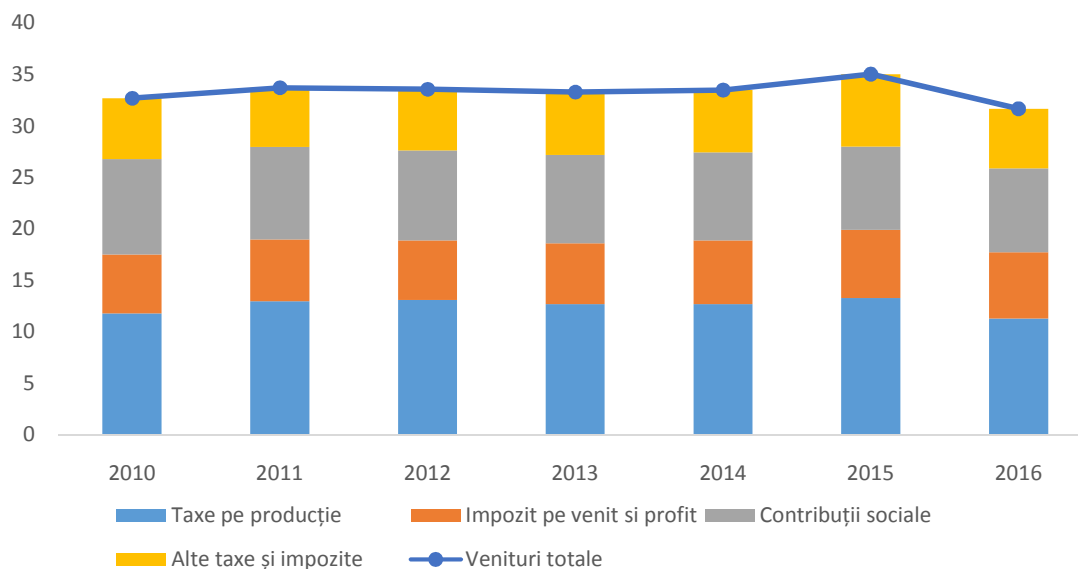
În cadrul politicii de cheltuieli bugetare una dintre preocupările majore o constituie optimizarea structurii acestora către o arhitectură care să stimuleze dezvoltarea economică sustenabilă, în special prin reorientarea cheltuielilor de investiții publice în vederea realizării unei treceri treptate de la investițiile finanțate integral din surse naționale la investiții cofinanțate din fonduri UE. De asemenea, un pas important în cadrul acestei politici îl reprezintă prioritizarea proiectelor de investiții publice semnificative, pentru a îmbunătăți absorbția fondurilor UE.

3.2. EVOLUȚIA FINANTELOR PUBLICE ÎN PERIOADA 2016-2017

În anul 2016 ponderea veniturilor totale în PIB, în termeni ESA, a fost de 31,7% cu 3,3 puncte procentuale mai mică comparativ cu anul anterior. În structură, reducerea ponderii veniturilor se datorează în principal scăderii încasărilor din TVA cu 9,6% față de anul anterior, în condițiile în care începând de la 1 ianuarie 2016 cota standard de TVA a scăzut de la 24% la 20%.

Încasările din impozitul pe profit au crescut cu 11,7% comparativ cu anul anterior, iar încasările din accize au înregistrat o creștere de 3,6% comparativ cu anul 2015. Atât contribuțiile sociale, cât și încasările din impozitul pe venit și salarii au crescut cu 7,6% și respectiv 4,2% față de anul anterior, reprezentând 8,1% din PIB și respectiv 3,6% din PIB.

Grafic 2– Venituri bugetare (ESA 2010, % PIB)



Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

De asemenea, ponderea cheltuielilor totale în PIB calculată conform metodologiei ESA 2010 a fost de 34,7%, cu 1,1 puncte procentuale mai mică comparativ cu anul anterior. Această scădere se datorează, în principal, reducerii cheltuielilor cu investițiile cu 1,6 puncte procentuale în condițiile diminuării cheltuielilor pentru proiectele cu finanțare din fonduri europene.

Cheltuielile de personal au crescut cu 14,9% în termeni ESA față de anul trecut ajungând la 8,2% din PIB, fiind determinate în principal de majorările salariale acordate în a doua parte a anului 2015 și anul 2016. Cheltuielile cu asistența socială au crescut cu 0,1 pp comparativ cu anul anterior (11,6% din PIB), majorându-se ca valoare față de 2015 cu 7,7%, fiind influențate în principal de majorarea cu 5% a punctului de pensie de la 1 ianuarie 2016 și de dublarea alocației de stat pentru copii începând cu 1 iunie 2015, precum și alte măsuri ce au fost aprobate în timpul anului 2016. În schimb, cheltuielile cu bunurile și serviciile s-au diminuat cu 0,4 puncte procentuale până la 5,3% din PIB în 2016.

Deficitul bugetar calculat conform metodologiei europene s-a situat la limita nivelului de referință a Pactului de Stabilitate și Creștere, înregistrând un nivel de 3,0% din PIB în anul 2016. Deficitul a crescut cu 2,3 p.p. comparativ cu anul anterior în principal pe fondul reducerii veniturilor bugetare ca urmare a măsurilor de relaxare fiscală, precum și de creșteri salariale și de asistență socială.

De asemenea, o măsură cu impact de majorare a deficitului ESA, doar în anul 2016, o reprezintă obligația statului de a rambursa cadrelor didactice drepturile salariale ce

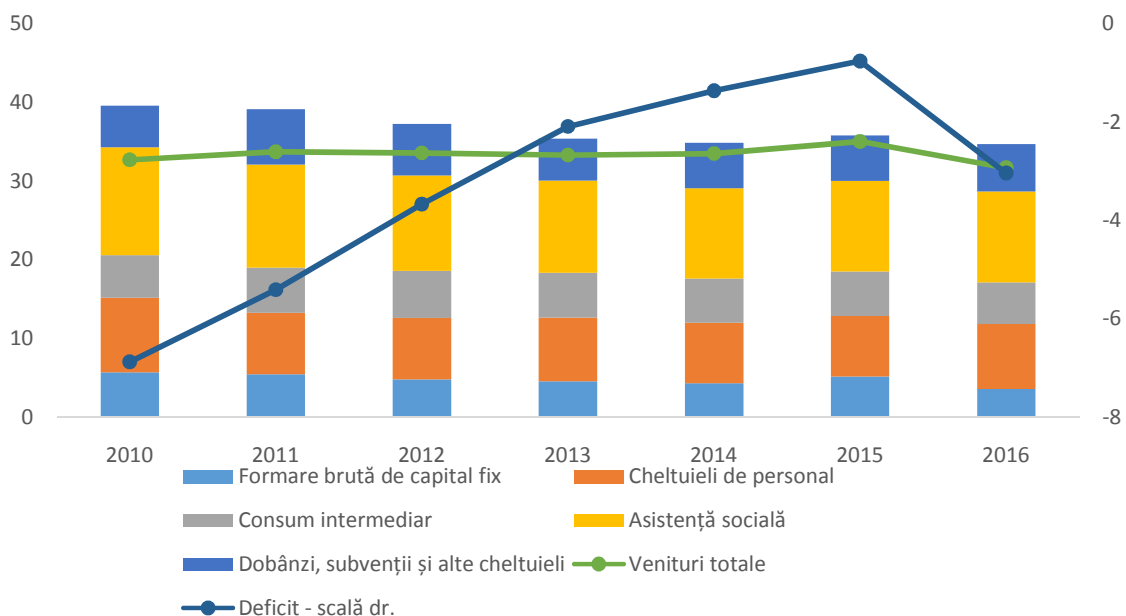
decurg din aplicarea Legea nr.85/2016 privind plăți salariale cuvenite personalului didactic din învățământul de stat pentru perioada octombrie 2008 -13 mai 2011.

Totodată, începând cu anul 2016, Autoritatea Națională de Restituire a Proprietăților a început să implementeze reglementările stabilite prin Legile nr. 165/2013 și nr. 164/2014, astfel că în anul 2016 a emis decizii pentru despăgubiri în valoare de 2,1 miliarde lei.

Ținând cont de hotărârile pronunțate de Curtea de Justiție a Uniunii Europene cu referire la taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, la taxa pe poluare pentru autovehicule și la taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule, Guvernul a aprobat prin OUG nr.40/2015 procedura administrativă simplificată de restituire a acestor taxe. Această măsură a avut un impact în anul 2016 de 0,4 miliarde lei.

De asemenea, companiile de stat reclasificate în sectorul administrației publice conform ESA 2010 au avut o influență pozitivă asupra deficitului ESA pe anul 2016 de aproximativ 1,1 miliarde lei.

Grafic 3– Poziția bugetară consolidată (ESA 2010, % PIB)



Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

Tabel 7 - Principalele măsuri fiscal-bugetare luate în calcul la construcția bugetară pe anul 2017

Măsuri cu impact pe parcursul anului 2017	Impact estimat (milioane lei)
Cheltuieli	
Creșterea salarii din administrația locală cu 20% începând cu 1 februarie 2017	843
Creșterea salarii artiști cu 50% începând cu 1 februarie 2017	48
Creșterea punct pensie la 1.000 lei începând cu 1 iulie 2017	2.502
Creșterea pensie minimă la 520 lei începând cu 1 martie 2017	1.200
Transport feroviar gratuit pentru studenți	75
Creșterea burselor studențești	285
Venituri	
Principalele măsuri ale Codului Fiscal:	-6.118
Reducerea cotei standard de TVA de la 20% la 19% începând cu 1 ianuarie 2017	-2.200
Eliminarea taxei pe construcții începând cu 1 ianuarie 2017	-1.000
Eliminarea accizei de 7 eurocenți și creșterea accizei de la 430,71 lei/1000 de țigarete în 2016 la 435,58 lei/1000 țigarete în 2017	-2.886
Măsuri suplimentare	
Neimpozitare pensiilor:	
- scutirea pensiilor sub 2000 lei de la impozitul pe venit	-1.200
- neimpozitarea cu CASS	-900
Modificare impozitare a veniturilor din transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal (imp venit buget de stat și local)	-300
Eliminare plafon maxim de 5 câștiguri salariale medii brute pentru plata CAS	1.100
Modificare cota impozitare microîntreprinderi 1% pentru cei care au unul sau mai mulți salariați, stabilirea plafon la 500.000 euro	-400
Repartizarea unei cote de minim 90% din profitul net realizat sub formă de dividende/vărsăminte la bugetul de stat pentru companii naționale și societăți cu capital integral sau majoritar de stat	800

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

De asemenea, pentru anul 2017, prin derogare de la prevederile art. 43 alin. (3) din Legea nr. 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat, republicată, cu modificările și completările ulterioare, s-a stabilit că, în anul 2017 cota de contribuție la aceste fonduri se menține la nivelul prevăzut pentru anul 2016, respectiv la 5,1%.

Evoluția preliminară a bugetului general consolidat din primul trimestru al anului 2017 indică un excedent cash de 0,2% din PIB. Veniturile totale colectate au crescut cu 7,1% comparativ cu primul trimestru din anul anterior, în timp ce cheltuielile totale efectuate au crescut cu 10,4%.²⁶

S-au înregistrat creșteri față de anul precedent la încasările din impozitul pe salarii și venit (+15,8%), contribuțiile sociale (+14,8%), impozitul pe comerț exterior și tranzacțiile internaționale (+18,2%) și la venituri din capital (+12,7%). Încasările din alte impozite și taxe pe bunuri și servicii au crescut cu 60,2% față de aceeași perioadă a anului precedent,

²⁶ Evoluțiile veniturilor și cheltuielilor bugetare în trimestrul I sunt prezentate pe baza datelor cash.

creșterea fiind determinată, în principal, de evoluția încasărilor aferente contribuției datorate pentru medicamente, precum și pentru contractele cost-volum/cost-volum-rezultat finanțate din bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate.

În ceea ce privește încasările din TVA, acestea au înregistrat o scădere față de primele trei luni ale anului 2016 cu 9,1%, pe fondul reducerii, începând cu 1 ianuarie 2016, a cotei standard de TVA de la 24% la 20%, măsură care s-a reflectat în încasări începând cu luna februarie 2016. Totodată, începând cu luna februarie 2017 se reflectă în încasări și efectele reducerii cotei standard de TVA de la 20% la 19%. Cu toate acestea, încasările din TVA au crescut în februarie 2017 cu 2,5% față de februarie 2016, și cu 8,9% în martie 2017 comparativ cu martie 2016. Încasările din accize au fost cu 7,4% mai mici comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, fiind influențate negativ de reducerea nivelului acestora pentru unele produse energetice începând cu 1 ianuarie 2017. De asemenea, s-au înregistrat creșteri față de anul precedent la impozite și taxe pe proprietate la nivelul administrațiilor locale cu 50,1%, iar la bugetul de stat au crescut cu 21,2%.

Sumele de la Uniunea Europeană în contul plăților efectuate aferente trimestrului I 2017 sunt în sumă de 2.9 miliarde lei, din care 2,7 miliarde lei reprezintă sume aferente proiectelor din domeniul agriculturii.

Cheltuielile de personal au crescut cu 16,4% față de aceeași perioadă a anului precedent fiind determinate de majorările salariale acordate în a doua parte a anului 2016, precum și de creșterile salariale acordate în 2017, respectiv creșterea cu 15 % a salariilor din sănătate și educație începând cu 1 ianuarie 2017, a personalului plătit din fonduri publice din instituțiile și autoritățile publice ale administrației publice locale care beneficiază de majorarea cu 20% începând cu 1 februarie 2017, creșterea salariului minim brut pe economie de la 1250 lei la 1450 lei începând cu 1 februarie 2017.

Cheltuielile cu bunuri și servicii s-au redus cu 3,1% față de aceeași perioadă a anului precedent, diminuările înregistrându-se la bugetul de stat și la nivelul administrațiilor locale. Dobânzile sunt cu 11,7% mai mari față de aceeași perioadă a anului precedent, menținându-se la același nivel ca procent din Produsul Intern Brut, respectiv 0,3%. Cheltuielile cu asistența socială au crescut față de anul precedent cu 9,7%, fiind influențate, în principal, de majorarea cu 5,25% a punctului de pensie de la 1 ianuarie 2017, ajungând la 917,5 lei, precum și alte măsuri ce au fost aprobate în timpul anului 2016 care au contribuit la sporirea cheltuielilor sociale.

Având în vedere evoluțiile lunare prezentate anterior și pentru asigurarea încadrării în prevederile bugetare anuale aprobate, Guvernul va implementa următoarele măsuri:

Măsuri privind creșterea veniturilor bugetare

- Introducerea obligației de plată de la data de 1 iunie 2017 a contribuțiilor datorate de angajatori la nivelul salariului minim brut pe țară garantat în plată pentru salariații cu timp parțial de muncă cu salariul sau cu venituri realizate sub nivelul de 1450 lei și

care nu desfășoară în același timp și o activitate salarială cu normă întreagă (impact estimat la 620 milioane lei în 2017 și 1.330 milioane lei în 2018).

- Majorarea începând cu 1 iunie 2017 a nivelului accizei la țigarete cu 1%, respectiv de la 435,58 lei/1000 țigarete la 439,94 lei/1000 țigarete (impact estimat la 90 milioane lei în 2017).
- Modificarea prevederilor OUG nr. 190/2000 privind regimul metalelor prețioase și pietrelor prețioase în România- în sensul aplicării mărcii de garanție proprie exclusiv de către ANPC și nu de către producătorii interni, importatorii sau vânzătorii cu amănuntul cu scopul simplificării și creșterii eficienței actelor de control precum și a garantării calității produselor comercializate către consumatori (impact estimat la 110 milioane lei în 2017).
- Continuarea în anul 2018 a repartizării unei cote de minim 90% din profitul net realizat sub formă de dividende/vărsăminte la bugetul de stat, cu ocazia aprobării Situațiilor financiare ale anului respectiv pentru societăți naționale, companii naționale și societăți cu capital integral sau majoritar de stat, precum și regiile autonome, prin mandatarea reprezentanților statului în Adunarea Generală a Acționarilor/Consiliul de Administrație, după caz (impact estimat la 870 milioane lei în 2018).
- Implementarea începând cu 1 iulie 2017 a unui mecanism de plată defalcată a TVA, constând în plata de către instituțiile și întreprinderile publice a taxei pe valoarea adăugată aferentă achizițiilor de bunuri și servicii realizate direct în contul furnizorului/prestatorului la bugetul de stat (impact estimat la 180 milioane lei în 2017 și 420 milioane lei în 2018).

Măsuri de reducerea cheltuielilor publice și reforme structurale pentru eficientizarea cheltuielilor (impact estimat de 1 mld. lei în anul 2017 și 3 mld. lei în anul 2018).

- Înființarea până la data de 1 iunie 2017 a unei direcții în cadrul Secretariatului General al Guvernului care va urmări reducerea numărului agențiilor și instituțiilor aflate în subordinea Guvernului.
- Elaborarea unui Plan de raționalizare a cheltuielilor publice până la data de 1 iulie a.c., cu următorii piloni: auditul funcțiilor guvernamentale, informatizarea accelerată a administrației centrale și locale, prioritizarea și accelerarea investițiilor publice, revizuirea subvențiilor acordate companiilor de la bugetul de stat. Subvențiile de la buget către companiile publice vor fi condiționate de îmbunătățirea performanțelor financiare, se vor introduce contracte de performanță în toate instituțiile publice și companiile de stat.
- Crearea Sistemului național de evidență a ocupării în administrația publică – ANFP va colecta în mod direct datele necesare populării sistemului de la instituțiile și autoritățile publice.

- Îmbunătățirea guvernantei corporative în companiile de stat: reforma managementului privat la companiile de stat din domeniile strategice cu contracte standard, criterii de performanță și plată în funcție de performanță.
- Reducerea cheltuielilor de funcționare a instituțiilor și autorităților publice cu 5-10%.
- Reducerea cu minim 35% a prețului medicamentelor inovative care și-au pierdut patentul.
- Achizițiile făcute de către autoritățile centrale în ceea ce privește bunurile și serviciile se vor face centralizat, de către o unitate de achiziții centrală. În acest fel, cheltuielile cu bunuri și servicii se vor diminua cu aproximativ 10 – 15%, imediat ce această unitate va deveni operațională.
- Menținerea pensiilor speciale la nivelul stabilit în prezent.
- În vederea utilizării eficiente a resurselor bugetare alocate pentru prestații sociale ar fi oportună plafonarea indemnizației pentru creșterea copilului (ICC) la un nivel maxim cuprins între 5.000 – 10.000 lei, dar și introducerea cardului social de beneficii.

3.3. EVOLUȚIA FINANTELOR PUBLICE PE TERMEN MEDIU

Pentru perioada 2018-2020, estimările bugetare s-au construit plecând de la prevederile Strategiei fiscal-bugetare pentru perioada 2017-2019 și de la măsurile suplimentare ce urmează a fi implementate în anul 2017, în condiții constante din punct de vedere al politicilor fiscale.

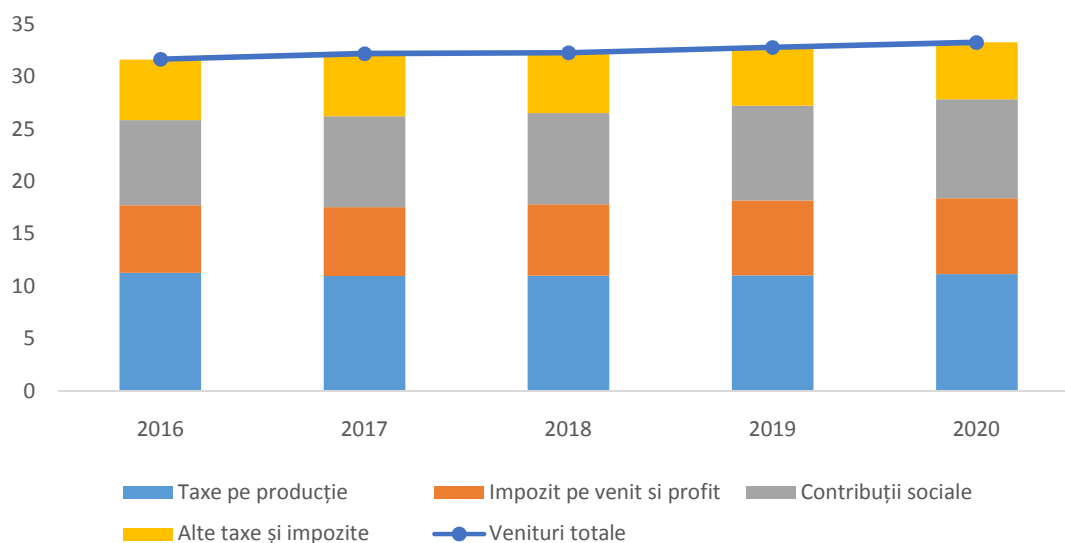
Pentru anul 2017 este prognozată o majorare a veniturilor bugetare calculată conform metodologiei ESA cu 0,5 puncte procentuale (32,2% din PIB), în principal datorită îmbunătățirii prognozate a absorbției fondurilor europene și a trendului pozitiv privind încasările veniturilor din contribuții sociale. Acest trend urmează să se mențină ascendent pe termen mediu, veniturile totale atingând un nivel de 33,3% din PIB în anul 2020. În structură, veniturile din impozitele curente pe profit și venit vor crește de la 6,6% din PIB în 2017 la 7,1% în 2020 în condițiile menținerii unei elasticități supraunitare a încasărilor din impozit pe profit. Se estimează că veniturile din impozite pe producție și import vor înregistra o reducere de 0,3 puncte procentuale la 11,0% în PIB în 2017, ca urmare a eliminării supra-accizei la combustibili și reducerii cotei standard de TVA. Pe termen mediu, încasările din aceste impozite se vor menține ca pondere în PIB (11,1% în 2020).

În același timp, dinamica fondului de salarii din economie și măsurile de lărgire a bazei de impozitare a contribuțiilor sociale vor conduce la creșterea veniturilor din această sursă la 8,7% din PIB în 2017 și 9,4% până în 2020.

Cheltuielile bugetare totale sunt prognozate să crească în 2017, ajungând la 35,1% din PIB, iar pe termen mediu este estimată o majorare ușoară până în anul 2020 (35,3% din PIB). Cheltuielile cu salariile vor crește în 2017 cu 0,2 puncte procentuale față de 2016, iar în perioada 2018-2020 se va menține un spațiu fiscal suficient pentru implementarea prevederilor legii salarizării unitare în sectorul bugetar. Cheltuielile privind consumul

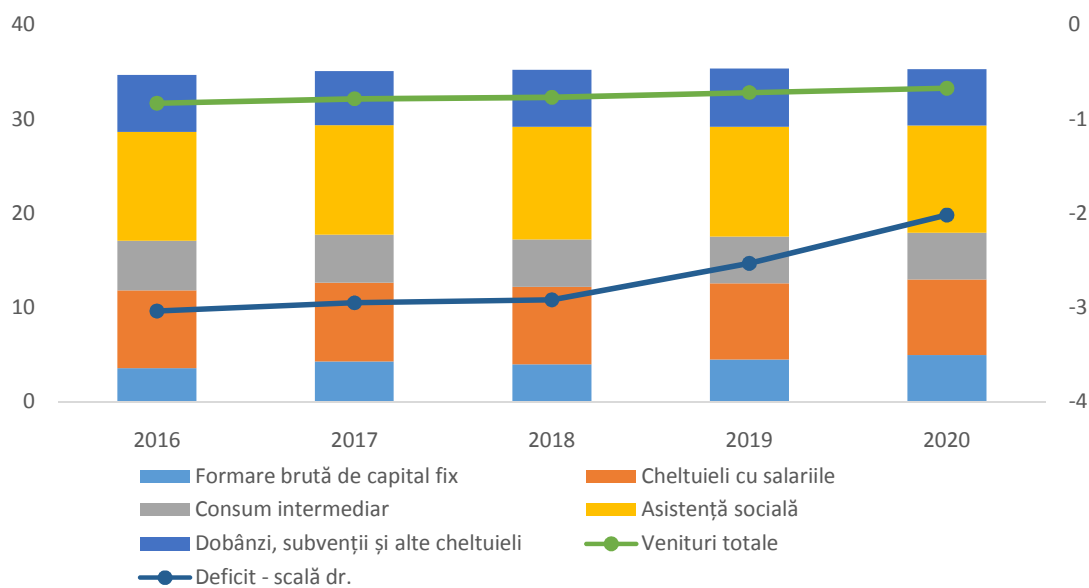
intermediar (bunuri și servicii) și asistența socială se vor reduce ușor cu 0,1 puncte procentuale și respectiv 0,3 puncte procentuale în perioada 2017-2020, în timp ce cheltuielile cu dobânzile și subvențiile vor rămâne relativ constante. De asemenea, formarea brută de capital fix indică menținerea unei alocări adecvate pentru cheltuielile de investiții pe termen mediu (de la 4,3% din PIB în 2017 la 5,0% în 2020) care poate asigura îmbunătățirea absorbției fondurilor europene față de exercițiul financiar precedent.

Grafic 4- Veniturile bugetare consolidate (ESA 2010, % PIB)



Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

Grafic 5- Poziția bugetară consolidată (ESA 2010, % PIB)



Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

Estimările privind deficitul bugetar pentru anul 2017 nu depășesc limita de 3% din PIB, urmând ca în anul 2018 să rămână constant, iar începând cu anul 2019 se estimează o traiectorie de ajustare a acestuia cu aproximativ 1 pp până în anul 2020. În termeni structurali deviația față de OTM va crește în perioada 2017-2018, urmând ca începând cu anul 2019 aceasta să intre pe o traiectorie de ajustare.

Tabel 8 - Soldul bugetului general consolidat (% PIB)

	2017 Estimări	2018 Estimări	2019 Estimări	2020 Estimări
Sold metodologie ESA	-2,9	-2,9	-2,5	-2,0
Sold structural	-2,9	-3,0	-2,8	-2,3

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

În ceea ce privește politica fiscală, pentru anul 2018 se are în vedere modificarea sistemului actual de impozitare a veniturilor obținute de persoane fizice, prin renunțarea la cota actuală de impozitare de 16% și introducerea unui impozit diferențiat de 0% sau 10% în funcție de venitul anual global pentru fiecare gospodărie din România. Sistemul propus are în vedere trecerea de la impozitarea individuală a veniturilor obținute de persoanele fizice la impozitarea globală a veniturilor obținute într-un an fiscal în cadrul unei gospodării formate din membrii care administrează împreună un patrimoniu comun. Venitul global impozabil va ține cont de un plafon neimpozabil și de lărgirea sistemului actual de deduceri. De asemenea, familiile cu copii care înregistrează venituri sub un anumit prag vor beneficia de un sprijin financiar anual, pentru fiecare copil aflat în întreținere.

În domeniul contribuțiilor sociale obligatorii, propunerile vizează modificarea sarcinii fiscale a obligațiilor privind contribuțiile sociale obligatorii datorate de angajat și angajator, în sensul preluării în totalitate a contribuțiilor de către angajat. Astfel, din sarcina angajatorului vor fi eliminate contribuțiile sociale obligatorii iar în sarcina angajatului vor fi menținute contribuția de asigurări sociale (CAS) și contribuția de asigurări sociale de sănătate (CASS). De asemenea, modul de stabilire a CAS și a CASS în cazul persoanelor fizice care desfășoară activități independente va fi revizuit.

În condițiile în care parametrii acestor modificări nu sunt finalizați, evaluarea acestor măsuri nu este inclusă în proiecțiile fiscale prezentate în acest program. Totuși, se așteaptă ca aceste propuneri coroborate cu alte măsuri conținute în Programul de guvernare să conducă la un impact neutru din punct de vedere bugetar.

Proiectul de Lege-cadru privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice

Începând cu 1 ianuarie 2011 a intrat în vigoare Legea-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, lege prin care s-a intenționat

reformarea și simplificarea sistemului de salarizare a personalului bugetar. În practică, această lege nu a fost aplicată în integralitatea ei în perioada 2011-2016, iar prin legi anuale de salarizare drepturile salariale ale personalului bugetar au fost menținute ori s-au acordat majorări punctuale doar pentru anumite categorii de personal. De asemenea, prin diferite acte normative s-au aprobat majorări salariale pentru toți angajații din anumite instituții publice, indiferent de familia ocupațională din care făceau parte, fapt ce excede caracterului unitar a sistemului de salarizare a personalului bugetar.

Astfel, în prezent sistemul bugetar de salarizare se confruntă cu o serie de disfuncționalități și inechități salariale, cum ar fi:

- niveluri diferite de salarizare pentru persoane exercitând aceeași funcție și aceleași atribuții, în cadrul aceleiași instituții ori în instituții de același fel din cadrul unui sector;
- salarii egale pentru persoane exercitând aceeași funcție și aceleași atribuții, dar cu vechime în muncă diferită;
- salarii mai mici sau egale pentru persoane angajate pe funcții necesitând studii superioare, comparativ cu persoanele angajate pe funcții necesitând studii medii;
- salarii mici existente la baza piramidei salariale;
- salarii nemulțumitoare pentru personalul medical, pentru personalul din educație, cultură, personalul militar.

Având în vedere aspectele menționate, a fost necesară elaborarea unui nou act normativ mai simplificat și mai accesibil prin care se propune:

- raportul între salariul de bază minim și cel maxim în sectorul bugetar să fie de 1 la 12, ierarhia posturilor având la bază criteriile generale precum: cunoștințe și experiență, complexitate, creativitate și diversitatea activităților, judecata și impactul deciziilor, responsabilitate, coordonare și supervizare, dialog social și comunicare, condiții de muncă, incompatibilități și regimuri speciale;
- salariile de bază din anexele la lege se stabilesc în sume absolute, care reprezintă nivelul salarial aferent anului 2022, când grila de salarizare va fi aplicabilă în integralitate iar începând cu anul 2023, salariile de bază se vor determina în funcție de coeficienți de ierarhizare a funcțiilor din sistemul bugetar și nivelul salariului minim brut pe țară garantat în plată. Astfel, se vor elimina suprapunerile salariale cauzate de creșterea salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată, se vor elimina nivelurile diferite de salarizare pentru aceeași funcție, precum și egalizarea salariilor pentru persoane cu vechime în muncă diferită;
- stabilirea salariilor în baza unui singur act normativ, eliminându-se prevederile actuale din diferite acte normative prin care se stabilește salarizarea pentru anumite categorii de personal;
- raportul între partea variabilă (sporuri, indemnizații, compensații) și salariul de bază va fi de 30% pe total ordonator de credite;
- sistemul de salarizare a personalului bugetar va avea la bază următoarele principii:

- principiul legalității, în sensul că drepturile de natură salarială se stabilesc numai prin norme juridice de forță legii;
- principiul nediscriminării, în sensul eliminării oricăror forme de discriminare și instituirii unui tratament egal cu privire la personalul din sectorul bugetar care prestează aceeași activitate și are aceeași vechime în muncă și în funcție;
- principiul egalității, prin asigurarea de salarii de bază egale pentru muncă cu valoare egală;
- principiul importanței sociale a muncii, în sensul că salarizarea personalului din sectorul bugetar se realizează în raport cu responsabilitatea, complexitatea, riscurile activității și nivelul studiilor;
- principiul stimulării personalului din sectorul bugetar, în contextul recunoașterii și recompensării performanțelor profesionale obținute, pe baza criteriilor stabilite potrivit legii și a regulamentelor proprii;
- principiul ierarhizării, pe verticală cât și pe orizontală, în cadrul aceluiași domeniu, în funcție de complexitatea și importanța activității desfășurate;
- principiul transparenței mecanismului de stabilire a drepturilor salariale, în sensul asigurării predictibilității salariale pentru personalul din sectorul bugetar;
- principiul sustenabilității financiare, în sensul stabilirii nivelului de salarizare pentru personalul bugetar astfel încât să se asigure respectarea plafoanelor cheltuielilor de personal ale bugetului general consolidat stabilite în condițiile legii (în loc de Legea-cadru nr. 284/2010).

Îmbunătățirea colectării taxelor și impozitelor

Obiectivele strategice ale ANAF în perioada 2018-2020 presupun acțiuni prioritare pe următoarele direcții: creșterea gradului de conformare voluntară la plată, combaterea evaziunii fiscale și reducerea economiei subterane, cât și creșterea eficienței colectării.

Pentru îmbunătățirea conformării voluntare, este vizată extinderea serviciului „Spațiul privat virtual” la persoanele juridice și la alte entități fără personalitate juridică (SPV) care va determina creșterea eficienței comunicării, prin asigurarea comunicării în timp real a actelor emise de structurile de administrare, îndrumarea contribuabililor și inspecția fiscală. Totodată, implementarea unui sistem unificat pentru managementul cozilor de așteptare în administrațiile fiscale reprezintă o acțiune prioritară. În plus, este promovată achitarea obligațiilor fiscale prin intermediul noilor modalități de plată implementate de ANAF: plata cu cardul bancar la POS-urile instalate la unitățile teritoriale ale Trezoreriei Statului sau utilizarea facilităților oferite de platforma *ghișeul.ro*.

Pe lângă îmbunătățirea conformării voluntare, acțiunile prioritare ANAF vizează creșterea eficienței colectării prin dezvoltarea unui program complex de formare profesională dedicat tuturor angajaților instituției și implementarea „Proiectului de modernizare a

administrației fiscale” (RAMP) ce presupune dezvoltarea funcției de management, re tehnologizare și dezvoltare IT și dezvoltarea serviciilor pentru contribuabili.

În ceea ce privește combaterea evaziunii fiscale și reducerea economiei subterane sunt continuate acțiuni precum: dezvoltarea analizei de risc pentru inspecția fiscală și combaterea fraudei fiscale TVA, introducerea programului de testare aleatorie a conformării, combaterea fraudei vamale, etc.

3.4. EVOLUȚIILE ȘI NIVELUL DATORIEI GUVERNAMENTALE²⁷

DATORIA GUVERNAMENTALA ȘI STRATEGIA DE ADMINISTRARE A DATORIEI PUBLICE GUVERNAMENTALE

Datoria guvernamentală, conform metodologiei UE, s-a situat la sfârșitul anului 2016 la un nivel de 37,6% din PIB, net inferior plafonului de 60% stabilit prin Tratatul de la Maastricht. La sfârșitul lunii februarie 2017, datoria guvernamentală a fost de 37,5% din PIB, din care datoria internă a reprezentat 19,6% din PIB, iar datoria externă a fost de 17,9% din PIB.

Obiectivele Strategiei de administrare a datoriei publice guvernamentale pe termen mediu sunt următoarele:

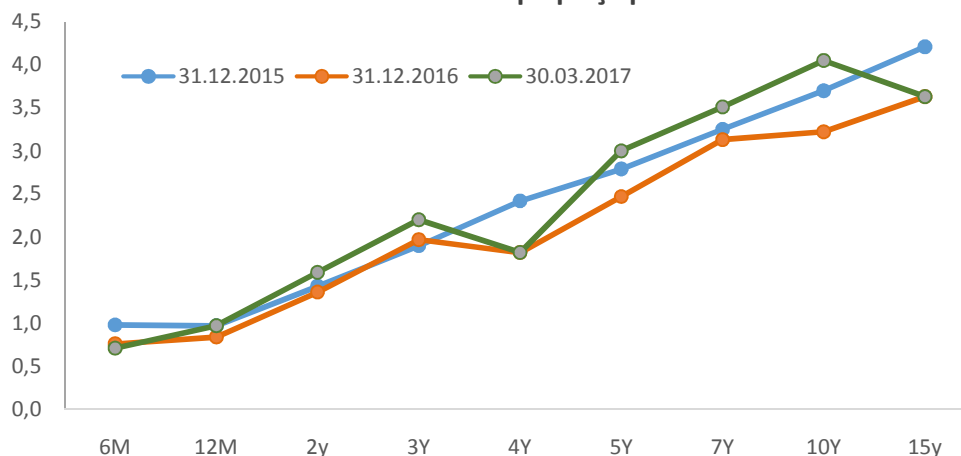
- Asigurarea necesarului de finanțare al administrației publice centrale și a obligațiilor de plată, pe fondul minimizării costurilor pe termen mediu și lung;
- Limitarea riscurilor financiare asociate portofoliului datoriei publice guvernamentale și
- Dezvoltarea pieței interne a titlurilor de stat.

În anul 2016 finanțarea deficitului bugetului de stat și refinanțarea datoriei publice guvernamentale s-a realizat în principal din surse interne și în completare din surse externe.

Randamentele titlurilor de stat au urmat un trend descendent în primele trei trimestre ale anului 2016, ulterior evoluția în creștere a acestora fiind marcată în principal de o serie de evenimente externe, cum ar fi rezultatele alegerilor din SUA și așteptările mediului investițional de creștere a dobânzii de referință de către Rezerva Federală a SUA, concretizate prin creșterea dobânzii cu 25 bps de către FED în ședința din luna decembrie. Votul din Marea Britanie de ieșire din Uniunea Europeană din luna iunie 2016 nu a avut un impact negativ asupra randamentelor titlurilor de stat, dimpotrivă, acestea au înregistrat scăderi, România fiind singura țară din regiune cu cele mai accentuate reduceri ale acestora. Cu toate că alegerile din SUA au generat începând cu luna noiembrie o serie de creșteri ale randamentelor, acestea se situează însă sub nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2015, îndeosebi pe maturități mai mari de 3 ani.

²⁷ Toți indicatorii utilizați în acest capitol sunt în conformitate cu metodologia UE.

Grafic 6 - Randamentele titlurilor de stat pe piața primară



Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

În anul 2017 finanțarea deficitului bugetului de stat și refinanțarea datoriei publice guvernamentale se va realiza în principal din surse interne și în completare din surse externe. MFP va continua să mențină o abordare flexibilă în realizarea procesului de finanțare, urmărind asigurarea caracterului predictibil și transparent al ofertei de titluri de stat, tocmai pentru a putea reacționa prompt și adecvat la potențialele modificări în tendințele pieței și comportamentului investitorilor.

Strategia de finanțare din surse interne are în vedere, în principal, emisiuni de titluri de stat denumite în lei, respectiv certificate de trezorerie cu scadențe pe termen scurt și obligațiuni de tip benchmark cu scadențe pe termen mediu și lung în funcție de cererea existentă în piață și ținând cont de obiectivul consolidării curbei de randamente în lei. Pe piața internă, pentru a crește lichiditatea pieței secundare, MFP intenționează să continue politica de construire a unor serii de obligațiuni de stat de tip benchmark lichide de-a lungul întregii curbe de randament, concomitent cu o politică transparentă de emitere a titlurilor de stat, până la atingerea unor volume pe emisiune în valoare echivalentă de până la 2 miliarde Euro, cu informarea în prealabil a pieței în ceea ce privește volumele, frecvența lansării/redeschiderii anumitor categorii de maturități. Emisiunile de titluri de stat denumite în Euro pe piața internă, pot fi realizate în contextul unei cereri importante pentru astfel de instrumente venită din partea investitorilor locali în contextul lipsei unor instrumente alternative, fiind astfel create premisele unui raport maturitate/cost avantajos.

De asemenea, în funcție de finalizarea cadrului procedural și operațional privind operațiunile pe piață secundară la nivelul BNR²⁸ se are în vedere utilizarea operațiunilor de tipul răscumpărilor anticipate sau preschimbărilor de titluri de stat, în scopul facilitării procesului de refinanțare a seriilor cu volume mari acumulate, care devin scadente și accelerării procesului de creare a unor serii de titluri de stat de tip benchmark lichide. În mod similar, se intenționează utilizarea operațiunilor de tip reverse repo pentru un management eficient al lichidităților, în baza unei consultări în prealabil cu BNR, în vederea coordonării politicilor de finanțare și de administrare a lichidităților cu cele monetare.

În scopul creșterii accesibilității titlurilor de stat în rândul micilor investitori și creșterii gradului de educare financiară a acestora, se înscrie și continuarea Programului de emisiuni de titluri de stat pentru populație FIDELIS, prin emiterea de titluri de stat pentru populație, în funcție de interesul potențial al categoriei de investitori vizată.

În ceea ce privește *sursele de finanțare externă*, MFP intenționează să-și mențină prezența pe piețele internaționale de capital, în principal prin emisiuni de obligațiuni denominate în euro. Emisiunile denominate în dolari pe piețele externe sau în alte valute se vor lansa ca alternativă de finanțare, în condiții de cost avantajoase, în cazul unor evenimente externe care ar putea limita accesul la anumite segmente de maturitate la finanțarea pe piața europeană, având în vedere avantajele oferite, prin extinderea maturității, capacitatea crescută a pieței de absorbție a noilor emisiuni și diversificarea bazei de investitori.

Prima emisiune pe piețele externe în acest an a fost lansată în data de 10 aprilie, fiind atrasă suma de de 1,75 miliarde euro printr-o emisiune de euroobligațiuni în euro în două tranșe, din care 1 miliard euro printr-o emisiune nouă cu maturitatea de 10 ani, cupon 2,375%, și 0,75 miliarde euro prin redeschiderea emisiunii lansată în octombrie 2015, cu maturitatea inițială de 20 ani, cupon 3,875%. Cele două tranșe au fost realizate la costuri în scădere pentru statul român. Astfel, pentru maturitatea de 10 ani s-a obținut un randament de 2,411%, cel mai scăzut nivel istoric pentru această maturitate, echivalentul unei marje de 170 puncte de bază peste cotațiile de referință mid swap, în scădere față de emisiunea similară cu maturitatea de 10 ani realizată în luna octombrie 2015 (cu un randament de 2,845% și care a fost redeschisă la un randament de 2,55% în luna februarie 2016). De asemenea, redeschiderea emisiunii scadentă în data de 29 octombrie 2035, a atras atenția investitorilor, aceasta fiind lansată la un randament de 3,55%, în scădere față de nivelul de 3,93% obținut la lansarea inițială a acesteia în luna octombrie 2015.

MFP va păstra flexibilitatea în ceea ce privește momentul accesării piețelor internaționale

²⁸ Licitările aferente operațiunilor de rascumparare anticipate (buy back) și de preschimbare a titlurilor de stat (bond exchanges) se vor realiza prin utilizarea platformei electronice dezvoltată de către BNR pentru licitațiile aferente pieței primare.

și volumul emisiunilor externe, ținând cont de costurile asociate, de considerentele de risc, de potențialele implicații ale politicilor băncii centrale, precum și de evoluția pieței locale.

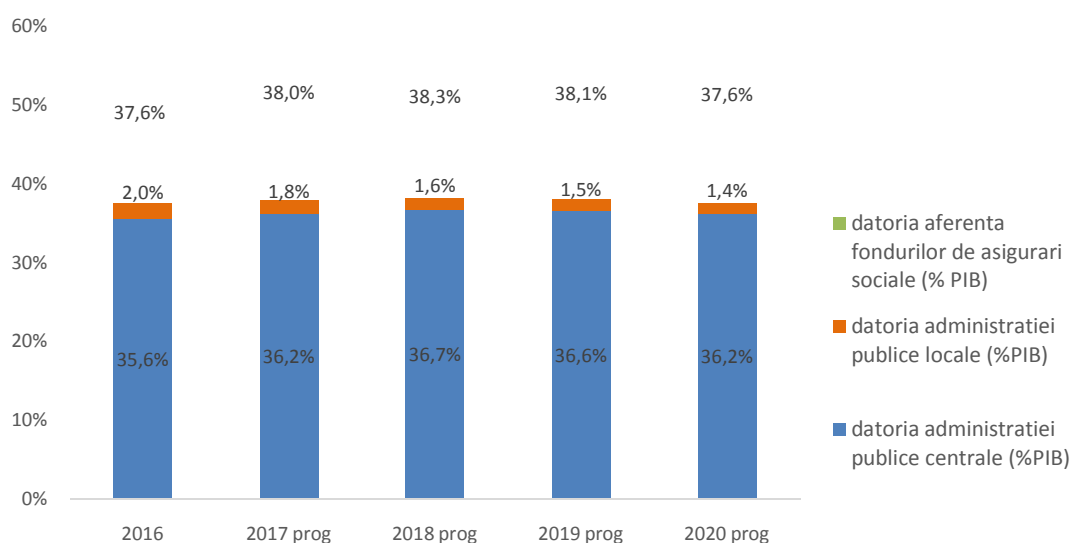
Totodată, pe termen mediu, MFP intenționează să continue parteneriatul cu instituțiile financiare internaționale pentru a beneficia de avantajele financiare aferente produselor acestora în limitarea costurilor și extinderea maturității portofoliului de datorie prin condițiile de cost și maturitate oferite, cum ar fi împrumuturile BIRD de politici de dezvoltare (DPL), precum și cele contractate în scopul finanțării deficitului bugetar și refinanțării datoriei publice guvernamentale, disponibilizarea sumelor având la bază realizarea unor măsuri și/sau alte acțiuni necesare în domeniul reformelor sectoriale.

Sursele necesare refinanțării datoriei publice guvernamentale se vor asigura de pe piețele pe care s-au emis aceste datorii, precum și din rezerva financiară în valută la dispoziția Trezoreriei Statului. Pentru îmbunătățirea managementului datoriei publice și evitarea presiunilor sezoniere în asigurarea surselor de finanțare a deficitului bugetar și de refinanțare a datoriei publice guvernamentale, se are în vedere menținerea rezervei financiare (buffer) în valută la dispoziția Trezoreriei Statului la un nivel confortabil, astfel încât să fie diminuate riscurile aferente perioadelor caracterizate de o volatilitate ridicată pe piețele financiare. Pe termen mediu, nivelul acestui buffer va fi în continuare consolidat astfel încât să acopere 4 luni din necesarul brut de finanțare.

În vederea utilizării instrumentelor financiare derivate (swap valutar și swap pe rată de dobândă), pentru crearea cadrului legal, procedural și tehnic Ministerul Finantelor Publice, prin Direcția Generală de Trezorerie și Datorie Publică beneficiază de asistență tehnică din partea Trezoreriei Băncii Mondiale, pentru o perioadă de 18 luni, în cadrul proiectului cu tema “Dezvoltarea capacității de administrare a datoriei publice guvernamentale prin utilizarea instrumentelor financiare derivate” cod SIPOCA 10. Proiectul este finanțat din Fondul Social European în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020 și se află în perioada de implementare.

Pe fondul unei creșteri economice medii anuale de 5,5% din PIB și a unor deficite calculate conform metodologiei UE de până la 3% din PIB, în perioada 2017 – 2020, estimăm că ponderea datoriei guvernamentale brute nu va depăși 40% din PIB, după cum rezultă din graficul de mai jos.

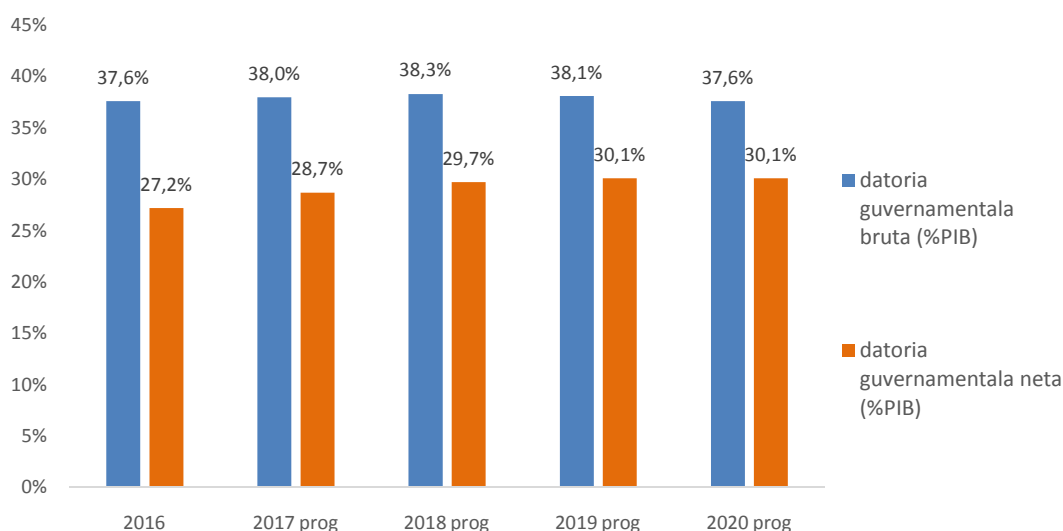
Grafic 7 - Datoria guvernamentală brută conform metodologiei UE (% din PIB)



Sursă: Ministerul Finanțelor Publice

Dacă se au în vedere activele financiare lichide²⁹, nivelul datoriei guvernamentale nete (reprezentând datoria guvernamentală brută minus activele financiare lichide) în perioada de analiză nu va depăși 30,5% din PIB.

Grafic 8 - Datoria guvernamentală conform metodologiei UE (% din PIB)



Sursă: Ministerul Finanțelor Publice

Factorii care au influențat asupra modificării ponderii datoriei guvernamentale în PIB în perioada 2017-2020, inclusiv ajustările stoc-fluxuri sunt prezentați în anexa 4.

²⁹Activele financiare se refera la urmatoarele instrumente : AF1 – aur și DST, AF2 – depozite și numerar, AF3- titluri de valoare, altele decât acțiuni consolidate la valoarea de piață, AF5 – acțiuni și alte participații la capital, daca sunt cotate la bursă, inclusiv acțiunile fondurilor mutuale.

3.5. REFORME STRUCTURALE

Reforme structurale în sectorul companiilor de stat

Ministerul Energiei continuă implementarea procesului de pregătire pentru privatizarea Complexului Energetic Oltenia³⁰ și a Hidroelectrică³¹, precum și a procesului de restructurare și eficientizare a activității companiilor în care statul deține participații.

În ceea ce privește Complexul Energetic Oltenia, a fost aprobat la sârșitul anului 2016 un plan de restructurare pentru perioada 2016 - 2020 care vizează eficientizarea activității în vederea creșterii atractivității societății pentru investitori. De asemenea, guvernul are în vedere inițierea unei oferte publice primare pentru vânzarea unui pachet de 15% acțiuni nou emise, prin majorare de capital social atât pentru Complexul energetic Oltenia cât și pentru Hidroelectrică.

Este în curs de implementare și un program de restructurare a Complexului Energetic Hunedoara, în paralel derulându-se discuții cu Comisia Europeană pentru acordarea unui ajutor de stat de tip SIEG – Serviciu de Interes General pentru asigurarea funcționării a două unități din cadrul complexului pentru perioada 2017-2024.

Referitor la Compania Națională a Uraniului (CNU), facem mențiunea că aceasta este în curs de restructurare în vederea eficientizării acesteia, după ce Ministerul Energiei și Consiliul Concurenței au efectuat la sârșitul anului 2016, demersurile necesare pentru notificarea la Comisia Europeană a solicitării de acordare a ajutorului de salvare pentru CNU. În paralel a fost elaborat un proiect de act normativ pentru acordarea ajutorului de salvare a CNU, Ministerul Energiei fiind autorizat să acorde către CNU S.A. un ajutor pentru salvare sub forma unui împrumut pe o perioadă de 6 luni.

Măsuri structurale în domeniul ocupării:

Guvernul își propune să accelereze procesul de reformare al politicilor, programelor și intervențiilor în **domeniul social** printr-o abordare integrată, armonizată și coordonată a acestora.

Preocupările Guvernului, ca principal inițiator al politicilor sociale și promotor al drepturilor sociale, vizează schimbări de mentalitate, de abordare a sistemului precum și transformarea lui într-un sistem proactiv. Un astfel de demers va putea fi realizat prin mutarea accentului de pe asistența acordată pasiv individului, pe construirea măsurilor alternative, însemnând potențarea rolului individului, a familiei, scăderea dependenței persoanelor aflate în dificultate precum și promovarea îmbătrânirii active.

³⁰Complexul Energetic Oltenia este un producător integrat de energie electrică pe bază de lignit, care a luat ființă prin fuziunea celor trei complexe energetice de la Craiova, Rovinari și Turceni cu Societatea Națională a Lignitului Oltenia.

³¹Hidroelectrică este producătorul principal de energie electrică și principalul furnizor de servicii de sistem din România.

În 2017 sunt planificate o serie de măsuri și modificări legislative, acestea vizând în principal consolidarea capacității serviciilor publice de asistență socială de a furniza servicii sociale de calitate, accesibile și adecvate nevoilor individuale ale persoanelor vulnerabile din comunitate, după cum urmează:

- modificarea cadrului normativ privind asistența socială a persoanelor vârstnice.
- revizuirea standardelor de cost pentru serviciile de îngrijire acordate persoanelor vârstnice la domiciliu și în centrele rezidențiale, în vederea actualizării cuantumurilor acestora, dar și pentru elaborarea costurilor distincte pentru serviciile de îngrijire în centrele rezidențiale în funcție de gradul de dependență, prin modificarea și completarea HG nr.978/2015;
- modificarea și completarea legilor privind serviciile sociale asistența socială în vederea armonizării legislative, inclusiv cu legea privind finanțele publice locale, cu cea referitoare la parteneriatului public-privat, precum și în vederea revizuirii sancțiunilor în domeniul serviciilor sociale;
- implementarea măsurilor din Programul de Guvernare legate de întărirea capacității serviciilor publice de asistență socială locale și dezvoltarea echipelor comunitare de intervenție integrată.

S-au introdus prevederi legale pentru **stabilirea profilului persoanei** în căutarea unui loc de muncă, în vederea stabilirii nivelului de ocupabilitate, respectiv: „ușor ocupabil”, „mediu ocupabil”, „greu ocupabil”, „foarte greu ocupabil”, niveluri care indică gradul de dificultate în ceea ce privește inserția pe piața muncii.

Persoanele cărora le-a fost stabilit nivelul de ocupabilitate „greu” și „foarte greu” vor beneficia de servicii de îndrumare pe parcursul procesului de integrare socio-profesională la noul loc de muncă, pe o perioadă de maximum 3 luni, cu acordul angajatorului. Aceste servicii vor fi realizate de furnizori de servicii din sectorul public sau privat, acreditați, în condițiile legii.

Guvernul României a adoptat măsuri de **stimulare a mobilității forței** de muncă ce vizează în principal acordarea de prime de mobilitate (prima de încadrare și prima de instalare). Astfel, au fost reglementate trei tipuri de subvenții menite să stimuleze valorificarea oportunităților de ocupare dintr-o zonă de către oferta de muncă disponibilă în altă zonă: prima de încadrare, prima de instalare și prima de relocare. În același timp, în preocuparea Guvernului României de stabilire a unor măsuri de activare țintite se înscrie și reglementarea unei prime de activare în valoare de 500 lei, neimpozabilă.

În urma evaluării datelor rezultate din implementarea Programului național de ocupare a forței de muncă aprobat pentru anul 2015, s-a apreciat că **măsurile de stimulare a angajatorilor** care încadrează în muncă o serie de categorii sociale speciale nu sunt suficient de stimulative, deoarece sumele acordate nu sunt motivante. Astfel, Guvernul

României a majorat cuantumul subvențiilor acordate angajatorilor. De asemenea, a fost instituită egalizarea cuantumului subvenției acordate angajatorilor care încadrează în muncă absolvenți ai unor instituții de învățământ, indiferent de nivelul de învățământ absolvit.

În vederea susținerii **mobilității interne** a fost adoptat Planul Național de Mobilitate prin care s-au stabilit unitățile administrativ-teritoriale eligibile pentru măsurile incluse în pachetul de mobilitate - primele de încadrare și instalare. Programele integrate ce vor fi elaborate pentru aceste zone defavorizate, finanțate din fonduri europene și bugetul național, urmăresc să încurajeze investițiile, dezvoltarea locală și crearea de noi locuri de muncă.

În perioada 23 noiembrie – 9 decembrie 2016, a fost lansat apelul de proiecte Înregistrarea la Serviciul Public de Ocupare (SPO) a tinerilor NEET inactivi (finanțat din FSE 2014-2020). Alocarea financiară de 50 mil. euro este destinată identificării tinerilor NEET inactivi care nu sunt înregistrați în baza de date a SPO, în special al persoanelor cu nivel scăzut de calificare, persoanelor de etnie romă și tinerilor din mediul rural, și celor care au eșuat în a se integra, asigurării serviciilor de consiliere și a procedurii de profilare; campaniilor de conștientizare și a măsurilor de monitorizare destinate tinerilor NEET.

Măsuri în domeniul învățământului

Programul de Guvernare 2017 - 2020, documentele europene și naționale programatice în domeniu (Strategia Europa 2020, Cadru ET 2020) fundamentează principalele ținte strategice ale Ministerului Educației Naționale în perspectiva 2020: i) procentul celor care părăsesc timpuriu școala să fie sub 11,3%; ii) cel puțin 26,7% dintre persoanele cu vârste cuprinse între 30 și 34 de ani să aibă finalizate studiile terțiare; iii) cel puțin 10% dintre persoanele cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani să participe la învățarea pe tot parcursul vieții.

Principalele obiective avute în vedere, și pentru care au fost adoptate o serie de măsuri sunt următoarele:

- Asigurarea de șanse egale de acces și a participării la un învățământ relevant și incluziv - Implementarea Pachetului social garantat pentru educație, prin acțiuni desfășurate atât în 2016, cât și în 2017.
 - Asigurarea calității la toate nivelurile de educație și formare profesională
 - Revalorizarea învățământului profesional și tehnic, în cadrul proiectului "Job Orientation Training in Businesses and Schools", proiect implementat în parteneriat de MEN, CNDIPT și Universitatea Pedagogică din Zurich. Ministerul Fondurilor Europene a lansat apelul de proiecte "Stagii de practică pentru elevi și studenți în sectorul agroalimentar, industrie și servicii" cu o alocare totală de peste 47,8 mil. euro din Programul Operațional Capital Uman (POCU).
 - Introducerea învățământului profesional dual.

- Majorarea salariilor în învățământ având ca obiectiv atragerea și reținerea capitalului uman în acest domeniu.

3.6. IMPACTUL FONDURILOR EUROPENE ASUPRA FINANTELOR PUBLICE

În perioada 2007 – 28 februarie 2017, România a beneficiat de fonduri europene în valoare de 37,1 miliarde de euro, în timp ce contribuțiile la bugetul UE au însumat 14,1 miliarde de euro, rezultând un sold pozitiv de 23 miliarde de euro.

Pentru perioada 2014-2020, România are la dispoziție peste 43 miliarde euro, conform Cadrului Financiar Multianual 2014-2020, din care alocarea pentru Fondurile Europene Structurale și de Investiții (FESI) este de aprox. 31 miliarde euro.

În cadrul Acordului de Parteneriat 2014-2020 din fonduri europene structurale și de investiții au fost elaborate și sunt în implementare 9 programe, după cum urmează: a) Programul Operațional Competitivitate - 1,33 mld; b) Programul Operațional Capital Uman - 4,22 mld; c) Programul Operațional Infrastructură Mare - 9,41 mld; d) Programul Operațional Regional - 6,7 mld; e) Programul Inițiativa pentru IMM - uri - 0,1 mld; f) Programul Operațional Capacitate Administrativă - 0,55 mld; g) Programul Operațional Asistență Tehnică - 0,21 mld; h) Programul Național de Dezvoltare Rurală - 8 mld; i) Programul Operațional Pescuit - 0,17 mld.

Măsuri pentru îmbunătățirea în gestionarea și coordonarea generală a implementării fondurilor europene structurale și de investiții:

- Finalizarea procesului de desemnare, ținând seama de diferitele niveluri de intervenție, precum cadrul instituțional, cadrul procedural, cooperarea interinstituțională și sistemul informatic.
- Implementarea mecanismului de monitorizare a planurilor de acțiune pentru îndeplinirea condiționalităților ex-ante.
- Monitorizarea lansărilor apelurilor de proiecte pentru a identifica întârzierile față de calendarul propus și impactul acestor întârzieri asupra implementării fiecărui PO.
- Urgentarea procesului de evaluare de către toate autoritățile de management, prin finalizarea în cel mai scurt timp a procedurilor de achiziție a serviciilor de evaluatori/ angajarea de personal specializat/ etc.
- Respectarea termenelor procedurale de evaluare, selecție și contractare, precum și analiza posibilității reducerii unora dintre ele.
- MDRAPFE are în vedere îmbunătățirea implementării proiectelor mari de infrastructură, astfel încât să nu mai existe blocaje și întârzieri.

- Implementarea asistenței tehnice furnizate de IFI, în vederea îmbunătățirii managementului FESI.

4. ANALIZA DE SENZITIVITATE ȘI COMPARAȚIA CU VARIANTA PRECEDENTĂ A PROGRAMULUI DE CONVERGENȚĂ

4.1. RISCURI

Riscurile care pot afecta economia reală și implicit obiectivul de creștere economică sunt în principal de natură externă. Economia românească, ca parte a economiei europene, depinde de contextul economic internațional și în special de creșterea economică din principalele țări partenere din punct de vedere comercial.

În Europa, riscurile principale privesc modalitatea în care se va realiza ieșirea Marii Britanii din UE, precum și de rezultatele alegerilor care vor avea loc în anul 2017 în unele state membre. Dacă pentru unele state membre există o incertitudine pre-electorală ridicată cu privire la liniile politice viitoare și la menținerea angajamentului pro-european, au apărut îngrijorări cu privire la posibilitatea unui *hard exit* pentru Marea Britanie, însoțit de costuri ridicate de ambele părți. Din perspectiva României, impactul Brexit va avea o amplitudine moderată, relațiile comerciale dintre cele două țări având o intensitate redusă. Exporturile României către Marea Britanie însumează aproape 2,5 miliarde euro (4,3% din total) și importurile doar 1,5 miliarde euro (2,3% din importurile totale). În acest context, se poate considera că Brexit nu va constitui un impediment semnificativ în derularea activității de comerț internațional al României. Deși procedura de declanșare a procesului formal de părăsire a UE a avut deja loc, Brexit va fi efectiv finalizat în anul 2019. Acest interval de timp acordă spațiul necesar României de a se adapta din punct de vedere instituțional, dar și al mediului de afaceri la noile aranjamente care vor fi stabilite în urma negocierilor cu UE. De asemenea, la nivel european profitabilitatea redusă a sistemului bancar, asociată cu o creștere bruscă și abruptă a apetitului pentru risc la nivel global, poate avea efecte negative asupra cererii interne, cu impact negativ asupra exporturilor românești.

Totodată la nivel internațional, persistă incertitudinea din timpul campaniei electorale și din perioada preluării atribuțiilor de către noua administrație în SUA, referitoare la atitudinea acesteia față de organismele internaționale, schimburile comerciale și reglementarea sectorului financiar.

Tensiunile geopolitice păstrează incertitudinea la niveluri ridicate și pot deveni un impediment pentru investiții. Mai mult decât atât, menținerea în continuare a intensității atacurilor teroriste asupra unor țări membre ale UE (Marea Britanie, Suedia) dar și în Turcia, cel mai important partener comercial al României din afara UE, amplifică tensiunile geo-politice deja existente. În aceste condiții, aversiunea la risc a mediului de afaceri se poate intensifica periclitând un spectru larg al activității economice.

Însă toate aceste amenințări la adresa climatului de stabilitate din cadrul nucleului vest-european pot reprezenta o oportunitate pentru România în sensul îndreptării atenției investitorilor către un spațiu ce prezintă un grad de securitate sporit și un nivel competitiv

al fiscalității. România poate atrage fluxuri semnificative de capital oferind mediului de afaceri un climat propice desfășurării operațiunilor economice.

Pe plan intern, riscurile sunt în general echilibrate din punct de vedere al afectării ofertei sau cererii interne. Riscurile interne sunt contrabalansate de măsurile din Programul de guvernare de relaxare fiscală și creșterea veniturilor populației. Există riscul ca o parte a cererii interne suplimentare să fie acoperită într-o proporție sporită prin importuri, cu impact asupra dezechilibrelor externe. Din perspectiva inflației, riscurile sunt asociate ritmului de ajustare a prețurilor administrate dar și incertitudinilor evoluțiilor viitoare a prețurilor produselor energetice.

4.2.SENZITIVITATEA PROIECȚIILOR BUGETARE PENTRU DIFERITE SCENARII ȘI IPOTEZE

În condițiile în care încasările din impozite și taxe sunt strâns corelate cu evoluția ratei de ocupare în economie, a câștigului mediu și creșterea economică, în tabelul următor se prezintă impactul asupra veniturilor bugetare a variației variabilelor economice considerate independente, având ca bază anul 2017.

Comparativ cu scenariul de bază, cel mai ridicat risc în cazul reducerii indicatorilor economici este asociat cu încasările din taxa pe valoarea adăugată și contribuțiile de asigurări sociale.

Tabel 9- Senzitivitatea proiecțiilor bugetare pentru diferite scenarii și ipoteze

Categoria de impozite și taxe	Baza macroeconomică	Modificări ale bazei macroeconomice (puncte procentuale)	Modificări ale veniturilor (% din PIB) 2016
1. Impozitul pe venit	Salariul mediu brut	Redus cu 1 pp	-0,034
	Nivelul de angajare	Redus cu 1 pp	-0,029
2. Contribuțiile la asigurări sociale	Salariul mediu brut	Redus cu 1 pp	-0,081
	Nivelul de angajare	Redus cu 1 pp	-0,083
3. Impozitul pe profit	PIB	Redus cu 1 pp	-0,022
4. Taxa pe valoarea adăugată	PIB	Redus cu 1 pp	-0,096

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

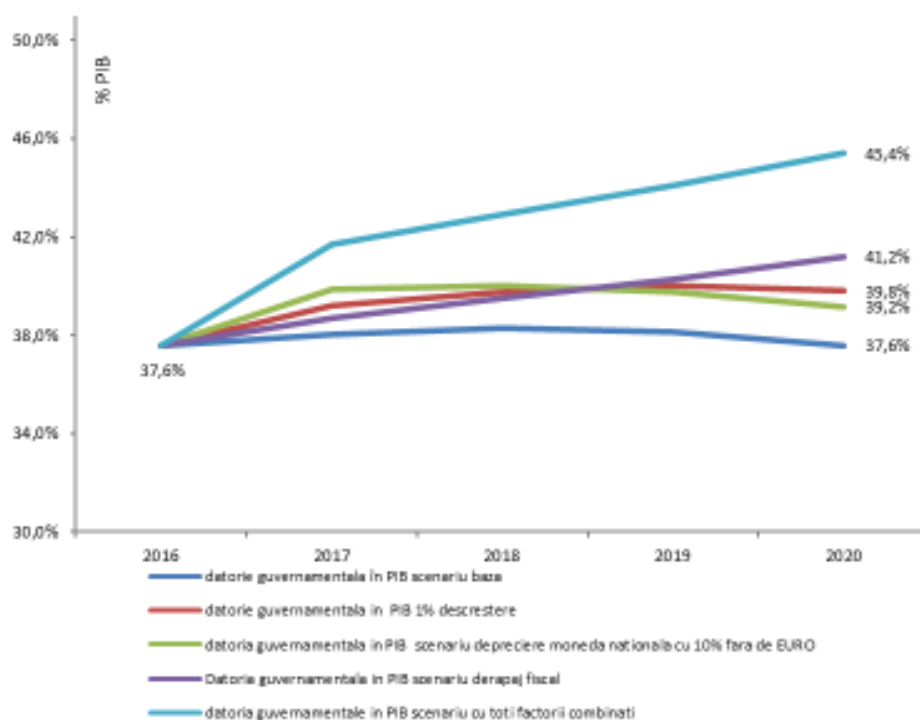
4.3. SENZITIVITATEA DATORIEI PUBLICE

Analiza de sensibilitate a datoriei publice³²

1) influența creșterii economice, a deprecierei monedei naționale, precum și a derapajului fiscal asupra soldului datoriei guvernamentale, și

2) influența deprecierei monedei naționale și a modificării ratelor de dobândă asupra plăților de dobânzi.

Grafic 9 - Factori de influența asupra datoriei guvernamentale



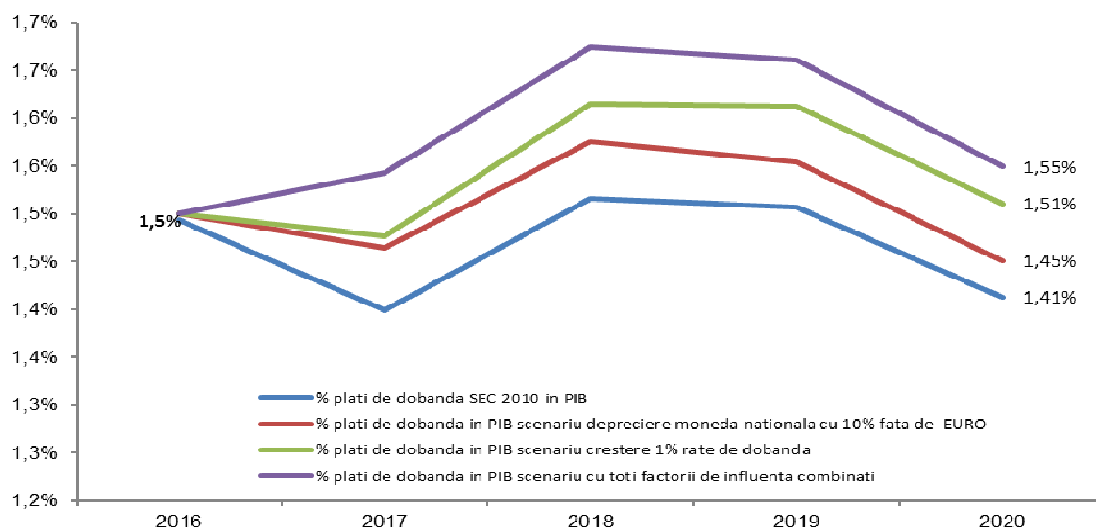
Sursă: Ministerul Finanțelor Publice

În graficul de mai sus se observă că influența unei scăderi economice cu 1% din PIB ar avea un impact negativ asupra nivelului de îndatorare, de creștere cu 2,2% din PIB în anul 2020, iar deprecierea monedei naționale cu 10% față de Euro, principala valută în care este denominată datoria guvernamentală în valută, ar determina creșterea ponderii datoriei guvernamentale în PIB de până la 1,6% din PIB în 2020. Un derapaj fiscal transpus într-un deficit în numerar de finanțat de 3,6%³³ din PIB în perioada 2017 – 2020 ar conduce la o creștere a nivelului de îndatorare cu până la 3,6% din PIB în 2020, în timp ce influența combinată a acestor factori asupra ponderii datoriei guvernamentale în PIB determină o creștere a acestui indicator cu 7,8% din PIB în anul 2020.

³² Toți indicatorii utilizați în acest subcapitol sunt în conformitate cu metodologia UE

³³ La determinarea acestui indicator s-a avut în vedere prognoza de iarnă a CE care estimează pentru 2017 un deficit ESA2010 de 3,6 din PIB

Grafic 10 - Factorii de influență asupra plăților de dobândă



Sursă: Ministerul Finanțelor Publice

În graficul de mai sus se observă că deprecierea monedei naționale față de Euro³⁴ ar avea un impact negativ scăzut asupra plăților de dobândă, în sensul creșterii ponderii acestora în PIB cu până la 0,04% din PIB în anul 2020, în timp ce creșterea ratelor de dobândă cu 1% ar conduce la o creștere mai accentuată a ponderii plăților de dobândă în PIB cu până la 0,10% în anul 2020. Influența combinată a acestor factori asupra plăților de dobândă ar determina o creștere a acestor plăți cu 0,14% din PIB în anul 2020.

4.4. COMPARAȚIA CU VARIANTA PRECEDENTĂ A PROGRAMULUI DE CONVERGENȚĂ

Scenariul macroeconomic de dezvoltare pe termen mediu prezentat în acest program diferă semnificativ față de scenariul din ediția precedentă a Programului de convergență, respectiv ediția aprilie 2016, în ceea ce privește evoluția PIB și a componentelor sale. Diferențele dintre cele două programe sunt determinate, în principal, de revizuirea datelor statistice pentru perioada 2014-2015 și publicarea celor provizorii pentru 2016, precum și de implicațiile măsurilor prevăzute în Programul de Guvernare.

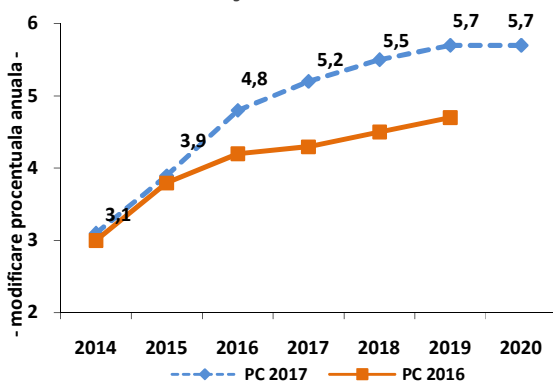
Astfel, în ediția precedentă a Programului de convergență s-a estimat că PIB-ul se va majora cu 4,2% în 2016. Rezultatele economice obținute de sectoarele economice, respectiv industrie, construcții și, în special, servicii au condus la o creștere a PIB-ului de 4,8%.

Pentru anul 2017 prognoza a avut în vedere impactul pozitiv al măsurilor prevăzute în Programul de Guvernare asupra mediului de afaceri și asupra puterii de cumpărare al populației. Ca urmare, se prevede ca în anul 2017 PIB-ul să se majoraze cu 5,2% comparativ cu majorarea de 4,3% prognozată în varianta anterioară, având ca suport, în

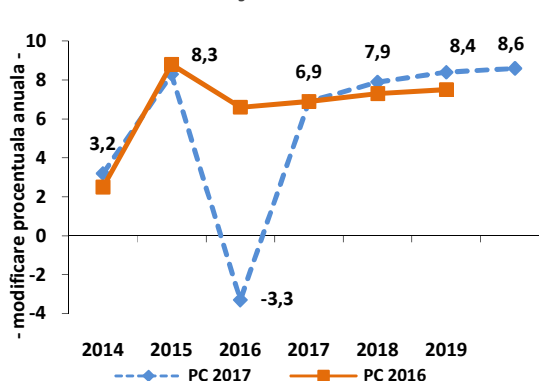
³⁴ Și celelalte valute în care este denominată datoria urmează aceeași tendință de apreciere

principal, cererea internă. Pentru perioada 2018 - 2020 se estimează că economia românească își va relua creșterea mai susținută, cu un ritm mediu anual de 5,6%. Dinamicile de creștere ale formării brute de capital fix vor înregistra o accelerare, susținute de o mai bună accesare a fondurilor europene, în timp ce cele ale consumului privat vor fi în scădere ca urmare a diminuării impactului măsurilor fiscale.

Grafic 11 - Comparație între prognozele creșterii PIB

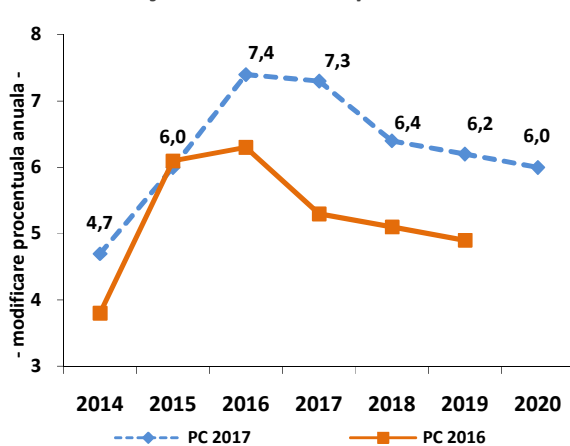


Grafic 12 - Comparație între prognozele creșterii FBCF

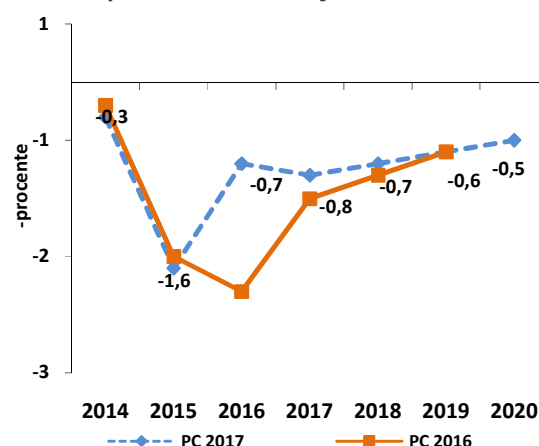


Sursa: Comisia Națională de Prognoză

Grafic 13 - Comparație între prognozele creșterii consumului privat



Grafic 14 - Comparație între contribuțiile exportului net la creșterea PIB



Sursa: Comisia Națională de Prognoză

5. SUSTENABILITATEA PE TERMEN LUNG A FINANTELOR PUBLICE

Viabilitatea finanțelor publice pentru statele membre ale Uniunii Europene este analizată o dată la trei ani, atât în cadrul Raportului de sustenabilitate fiscală cât și în cadrul Raportului privind îmbătrânirea populației care cuprinde proiecții economice și bugetare pentru cele 28 de state membre ale Uniunii Europene până în anul 2060. Din actualizarea proiecțiilor pentru noul exercițiu din 2015, în cazul României se estimează că ponderea cheltuielilor cu pensiile în PIB se va menține până la finele perioadei de proiecție sub media UE. Riscurile s-ar amplifica dacă balanța structurală primară ar reveni la valorile înregistrate în perioada 1998-2012. Nivelul datoriei publice este prognozat să rămână semnificativ sub valoarea de referință de 60% din PIB pe termen mediu.

Este de notat evaluarea pozitivă față de Raportul pe anul 2009 privind sustenabilitatea, când România se caracteriza printr-un risc ridicat privind sustenabilitatea pe termen lung, urmare a impactului bugetar cauzat de cheltuielile legate de îmbătrânirea populației, aflate mult peste media Uniunii Europene. În acest sens, îmbunătățirea previziunilor conform Raportului din 2012 este confirmată și de exercițiul din 2015.

Proiecția actualizată a creșterii cheltuielilor strict legate de îmbătrânirea populației indică pentru România un spor de 2,2 puncte procentuale din PIB pentru perioada 2013-2060 (media europeană fiind de 1,8 puncte procentuale). Pe principalele componente de cheltuieți:

- 0,1 puncte procentuale din PIB reprezintă scăderea cheltuielilor cu pensiile (media europeană 0,2 puncte procentuale);
- 1,9 puncte procentuale din PIB reprezintă creșterea cheltuielilor cu sănătatea și îngrijirile pe termen lung (media europeană 2 puncte procentuale);
- 0,4 puncte procentuale din PIB reprezintă creșterea cheltuielilor din învățământ (media europeană 0 puncte procentuale).

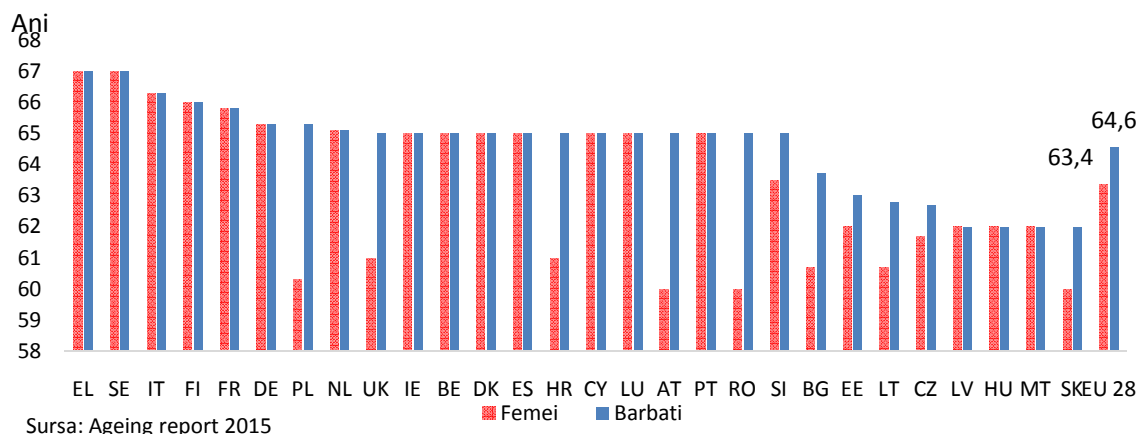
Tabel 10 - Prognoza pe termen lung a cheltuielilor totale legate de vârstă³⁵, ca procent din PIB:

2013	2014	2020	2030	2040	2050	2060
15,5	15,5	15,8	16,2	17,1	17,5	17,6

Media vârstelor standard de pensionare din Uniunea Europeană este de 64,6 ani la bărbați și 63,4 ani la femei. România se află aproape de media Europeană în cazul vârstei de pensionare a bărbaților, dar are cea mai mică vârstă de pensionare a femeilor alături de PL, AT și SK.

³⁵ Cheltuielile totale includ și ajutoarele de șomaj.

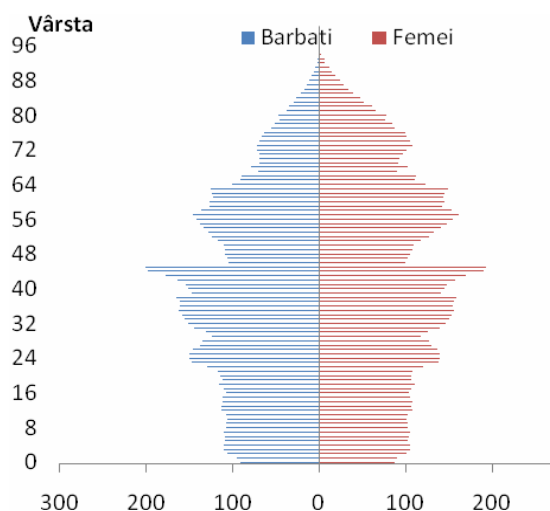
Grafic 15 - Varsta de pensionare standard



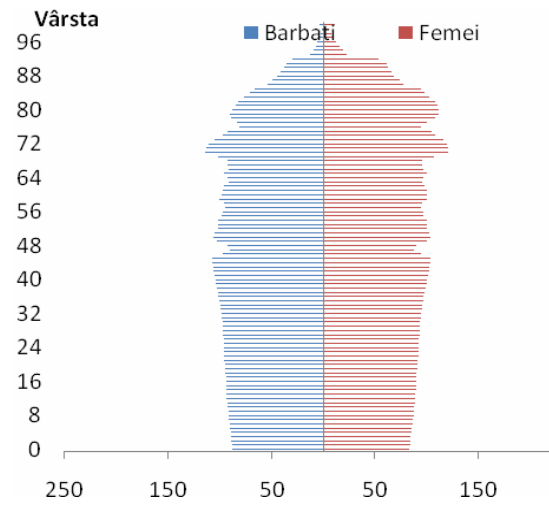
Comparativ cu evoluțiile la nivel european, ritmul de majorare a cheltuielilor legate de îmbătrânirea populației este marcat în România de o răsturnare mai accentuată a piramidei vârstelor. De menționat că proiecțiile nu au inclus recomandarea Comisiei Europene privind egalizarea vârstei de pensionare între femei și bărbați, la 65 de ani.

Grafic 16 - Structura populației: 2013-2060

Structura Populației României în anul 2013



Structura Populației României în anul 2060



Sursa: Eurostat-EUROPOP2015 Sursa: Eurostat-EUROPOP 2015

Schimbările demografice vor modifica structura populației României. Amploarea și viteza de îmbătrânire a populației depind de tendințele viitoare în ceea ce privește speranța de viață, fertilitatea și migrația. Procesul de îmbătrânire rapidă va modifica raportul dintre populația la vârsta de pensionare și populația activă, ceea ce va aduce schimbări majore în structura pe vârste și implicații negative pe piața forței de muncă.

Pe termen mediu și lung, evoluția sectorului de pensii este puternic influențată de perspectivele demografice date de evoluția ratei natalității și a speranței de viață și de procesul inevitabil de îmbătrânire a populației.

Tabel 11 - Prognoza pe termen lung a cheltuielilor cu pensiile

	2013	2014	2020	2030	2040	2050	2060
Pilonul 1 de pensii	8,2	8,2	8,1	8,1	8,4	8,4	8,1
Pilonul 2 de pensii	-	-	-	0,1	0,4	0,7	0,8

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

Rezultatele estimate prin modelul de pensii "Pension Reform Options Software Toolkit (PROST)" pentru raportul de Ageing 2015 indică o creștere a ponderii cheltuielilor cu pensiile din pilonul 1, de la 8,2% din PIB în anul 2013 la circa 8,4% din PIB la începutul decadei 2040-50, urmată de o scădere treptată, către finele perioadei de prognoză, până sub nivelul din anul de bază.

Pilonul 2 de pensii va avea o pondere din ce în ce mai semnificativă în totalul cheltuielilor cu pensiile, cu atingerea unei ponderi de 0,8% din PIB la sfârșitul orizontului de prognoză.

Modelul PROST ia în calcul indexarea punctului de pensie anual cu inflația și 50% din creșterea salariului mediu, evoluția populației conform proiecțiilor Eurostat-EUROPOP, ipotezele Comisiei Europene privind evoluția variabilelor macroeconomice. Modelul nu ia în calcul eventualitatea egalizării vârstei de pensionare între bărbați și femei sau alte modificări ale condițiilor de pensionare care sunt la nivel de intenție.

Analiza din perspectiva *Raportului Comisiei Europene privind sustenabilitatea fiscală*, ediția 2015, confirmă absența unor riscuri semnificative pe termen scurt, iar pe termen lung, aceste riscuri sunt apreciate la nivel mediu și derivă în particular din poziția bugetară inițială nefavorabilă, fiind sporite de cheltuielile publice cu îmbătrânirea populației, mai ales cele legate de îngrijirea sănătății și îngrijirile pe termen lung.

6. CALITATEA FINANTELOR PUBLICE

Măsurile structurale pentru creșterea transparenței cheltuielilor publice, analizarea și îmbunătățirea eficienței acestora, modernizarea achizițiilor publice, prioritizarea investițiilor, întărirea guvernantei corporative în întreprinderile de stat vor conduce pe termen mediu la îmbunătățirea calității finanțelor publice.

Eficiențizarea cheltuielilor bugetare

În cadrul politicii de cheltuieli bugetare una dintre preocupările majore o constituie **optimizarea investițiilor publice**, în special prin reorientarea cheltuielilor de investiții publice în vederea realizării unei treceri treptate de la investițiile finanțate integral din surse naționale la investiții cofinanțate din fonduri UE.

Ministerul Finanțelor Publice urmează să deruleze un exercițiu pilot în colaborare cu Ministerul Transporturilor pentru identificarea proiectelor cu performanțe slabe precum și cele subfinanțate, urmând a fi pusă aplicare o strategie de soluționare.

În cadrul procesului de prioritizare, conform OUG nr. 88/2013, Ministerul Finanțelor Publice prezintă anual Guvernului rezultatele prioritizării, în vederea aprobării prin memorandum a listei proiectelor prioritizate. În 2016, 9 ordonatorii principali de credite au transmis proiecte de investiții publice semnificative, însumând un total de 119 proiecte.

Ca urmare analizei Legii nr.233/2016 privind **parteneriatul public-privat**, s-a decis inițierea demersurilor pentru amendarea legislației în vigoare, iar ulterior să se elaboreze norme metodologice care vor fi aprobate prin hotărâre de Guvern. În acest sens s-au făcut demersuri pentru constituirea unui grup de lucru, incluzând ministere/instituții, fiind solicitat și sprijinul Instituțiilor Financiare Internaționale (BEI, BERD, BM).

Pentru a crește gradul de **eficiență a cheltuielilor publice** pe termen mediu, Ministerul Finanțelor Publice urmează să instituționalizeze procesul de analiză a cheltuielilor. Astfel, în cadrul ministerului a fost creată o direcție responsabilă cu realizarea acestor analize.

Analize pilot privind cheltuielile publice au fost demarate în trei domenii considerate prioritare (transporturi, sănătate și educație). Un Raport inițial pentru sectorul transporturi identifică zone de ineficiență a cheltuielilor și propune măsuri de economisire.

Pentru anul 2017 Ministerul Finanțelor Publice a solicitat Comisiei Europene - Serviciul de Sprijin în Reforma Structurală (CE-SSRS) să faciliteze acordarea de asistență tehnică pentru consolidarea capacității de realizare de analize de cheltuieli

Prin Legea 98/2016 privind **achizițiile publice** România a implementat în legislația națională Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE. Așadar, achizițiile făcute de către autoritățile centrale se vor face de către o unitate de achiziții centrală, astfel cheltuielile se vor diminua cu aproximativ 10 – 15%, imediat ce această unitate va deveni operațională.

Structura și eficiența veniturilor

Impozitarea consumului

România a înregistrat, la nivelul anului 2015, venituri încasate din TVA în valoare de 8,1% din PIB, situându-se cu 1,1 pp peste media UE28 (7%).³⁶ Încasările din TVA (în standarde ESA) au înregistrat o scădere în anul 2016, comparativ cu anul 2015, ponderea acestora în PIB reducându-se cu 1,5 pp la 6,6% din PIB, sub impactul reducerii cotei standard de TVA de la 24% la 20% și a extinderii sferei de aplicabilitate a cotelor reduse de TVA la mai mult de jumătate din coșul de consum.

³⁶ În zona Central și Est Europeană (CEE), România se află la mijlocul clasamentului, cea mai mică pondere înregistrând-o Polonia (7%), iar cele mai mari Ungaria (9,7%) și Croația (13%). În comparație cu statele din zona euro, ponderi mai mari față de România înregistrează doar țările nordice și Portugalia.

În ceea ce privește performanța colectării TVA, rata implicită de colectare³⁷ a înregistrat o îmbunătățire continuă după 2014, atingând o valoare de 73% în 2016³⁸, în contextul reducerii cotei medii ponderate de TVA la 14,5%. Totuși, comparativ cu statele CEE, România a avut în anul 2015 o rată implicită de colectare inferioară celei înregistrate în statele cu cote medii ponderate de TVA similare (Cehia, Estonia).

Ponderea veniturilor din accize în România a fost de 3,7% din PIB în 2015 (și 3,5% în 2016), fiind similară cu cea înregistrată în statele CEE. Totuși, intensitatea energetică ridicată în României (aproape dublă față de media UE 28)³⁹ și nivelul mediu al accizelor pentru produsele petroliere (aproapiat de media europeană), sugerează că rata implicită de colectare a accizelor este inferioară mediei UE 28.

Impozitarea muncii

România are una dintre cele mai reduse cote de impozitare pe venitul din salarii din UE (16%), dar această cotă este mai ridicată decât cotele din unele țări comparabile din zona Central și Est Europeană (CEE), ceea ce duce la diminuarea acestui avantaj competitiv. Veniturile fiscale din impozitele directe plătite de persoane fizice și de gospodării au reprezentat 3,7% din PIB în 2015, un nivel sub media UE28, dar similar nivelului înregistrat în țările cu cote similare ale impozitului pe venit. Rata implicită de colectare a acestui impozit s-a îmbunătățit constant după 2008, aceasta ajungând în 2015 la 81,6%⁴⁰.

Cotele de contribuții sociale în sarcina angajatorilor sunt de 22,8%, iar cele în sarcina angajaților de 16,5%. Deși cotele de contribuții sociale au fost reduse în trimestrul 2014, contribuțiile totale (angajat și a angajator) se ridică la 39,3%, peste media UE28. Veniturile din contribuțiile sociale reprezintă o proporție redusă din PIB (8,1%), sub media UE de 13,2% și sub majoritatea statelor CEE, inclusiv a statelor cu o cotă a contribuțiilor sociale mai reduse (Estonia, Polonia, și Letonia). Eficiența colectării contribuțiilor sociale totale a fost de 83,2%⁴¹ în 2015.

Un alt indicator important este povara fiscală pentru diverse tranșe de venit. Aceasta afectează costul cu munca și participarea la piața muncii, cu un impact negativ asupra cererii și ofertei de muncă. Povara fiscală pentru angajații cu salarii reduse (sub 50% din salariul mediu) în România este foarte ridicată, a șaptea cea mai ridicată în UE28 și a treia

³⁷Indicele este estimat ca raport între rata implicită de taxare/impozitare (reprezentat de raportul dintre veniturile colectate și baza macroeconomică de impozitare relevantă) și cota medie ponderată de taxare/impozitare.

³⁸Valoarea estimată a ratei implicite de colectare a TVA pentru anul 2014 este consistentă cu evaluarea Comisiei Europene privind nivelul gap-ului de TVA în România de 37,9% (cea mai ridicată din UE 28).

³⁹<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec360&plugin=1>

⁴⁰Calculul acestei rate a folosit ca baza de taxare salariile brute și nu a luat în considerare scutirea de la plata impozitului pe venit pentru persoanele fizice cu handicap grav sau accentuat și pentru veniturile obținute ca urmare a desfășurării activității de creare de programe pentru calculator și a anumitor activități de activități agricole, silvicultură și piscicultură. Astfel, indicatorul reprezintă o subestimare a eficienței de colectare reale.

⁴¹În calculul acestei rate nu a fost luată în considerare scutirea de la plata contribuțiilor a tichetelor de masă, tichetelor cadou, plafonarea contribuțiilor sociale la maxim 5 salarii medii, etc.

cea mai ridicată dintre țările din zona CEE. Pentru angajații cu salarii sub 67% din salariul mediu povara fiscală este aproape de media UE, iar pentru angajații cu salarii la nivelul salariului mediu și peste povara fiscală este sub media UE. Comparativ cu 2008, povara fiscală a scăzut pentru angajații cu salarii reduse cu 2,6 - 2,7 puncte procentuale. Pentru angajații cu salarii medii și ridicate, povara fiscală a scăzut cu 3,1 - 4 puncte procentuale. În concluzie, povara fiscală pentru angajații cu salarii reduse este disproporțională și împreună cu nivelul redus al salariilor afectează negativ motivația de a participa la piața muncii pentru acești angajați.

Impozitarea profitului

România a înregistrat venituri din impozitul pe profit de 2,3% din PIB în 2015, ponderea fiind însă ușor mai redusă decât cea consemnată, în medie, la nivelul Uniunii Europene (2,5% din PIB). De asemenea, România colectează venituri mai mari din impozitul pe profit comparativ cu țările care au cote de impozitare apropiate ca valoare, respectiv Letonia, Lituania (ambele cotă de 15% și ponderi ale profitului în PIB de 1,6% respectiv 1,5% în 2015) și Slovenia (cotă de 17% și colectare de 1,5% din PIB).

În ceea ce privește rata implicită de colectare a impozitului pe profit, calculată pe baza indicelui de impozitare implicită⁴², se remarcă o îmbunătățire constantă în intervalul 2013 – 2015, această evoluție confirmând relația directă între acest indice și evoluția ciclică a economiei. În România, rata implicită de colectare a avansat la 0,26 în 2015, ca urmare a majorării ratei implicite de taxare, pe fondul unui ritm de creștere mai accentuat al veniturilor din impozitul pe profit comparativ cu cel al bazei de impozitare. Prin comparație cu statele CEE, se observă că România are o rată implicită de colectare din impozitul pe profit mai redusă decât Bulgaria (0,46, dar și cea mai mică cotă legală de impozitare de 10%), Cehia (0,36) și Slovacia (0,33), dar mai mare decât Polonia și Ungaria (ambele 0,19), Slovenia (0,23), Letonia (0,24) și Lituania (0,21).

Impozitarea proprietății

Veniturile fiscale din impozitele pe proprietate au reprezentat 0,8% din PIB și 2,9% din veniturile fiscale totale în anul 2015. Aceste ponderi s-au menținut relativ constante începând cu 2008. Veniturile fiscale din impozitele pe proprietate ca procent din PIB și din taxarea totală sunt mult sub media UE, de 2,5% din PIB și 6,4%. Deși reduse în comparație cu media UE, acestea sunt comparabile cu cele înregistrate în alte țări din zona CEE, dar sub nivelul înregistrat în Polonia, Ungaria și Letonia.

⁴²Rata de impozitare implicită pentru impozitul pe profit se calculează prin raportarea impozitului pe profit plătit de întreprinderi (cod ESA D51B_C2) la excedentul brut din exploatare și venitul mixt (cod ESA B2G_B3G)

ANEXE

Tabel nr. 1 a – Proiecții macroeconomice

	Codul Sec	2016	2016	2017	2018	2019	2020
		Nivel ¹⁾ Mld.lei	Modificare procentuală				
1. PIB real	B1*g	745,4	4,8	5,2	5,5	5,7	5,7
2. PIB nominal	B1*g	761,5	7,1	7,2	7,7	7,6	7,1
Componentele PIB-ului real							
3. Cheltuielile consumului privat	P3	473,3	7,4	7,3	6,4	6,2	6,0
4. Cheltuielile consumului public	P3	101,9	4,5	1,8	2,8	2,7	2,8
5. Formarea brută de capital fix	P51	170,2	-3,3	6,9	7,9	8,4	8,6
6. Modificarea stocurilor și achiziții nete de valori (% din PIB)	P52+ P53	9,3	1,1	-0,3	0,0	0,0	0,0
7. Exporturi de bunuri și servicii	P6	316,6	8,3	6,8	6,3	6,9	7,0
8. Importuri de bunuri și servicii	P7	325,9	9,8	8,5	7,9	8,1	8,0
Contribuții la creșterea PIB							
9. Cererea internă finală			4,4	6,3	6,2	6,2	6,2
10. Modificarea stocurilor și achiziții nete de valori	P52+ P53		1,1	-0,3	0,0	0,0	0,0
11. Export net	B11		-0,7	-0,8	-0,7	-0,6	-0,5

1) Nivelul real al PIB-ului și al componentelor sale este în prețurile anului precedent.

Tabel nr. 1 b – Evoluția prețurilor

	2016	2017	2018	2019	2020
	Modificare procentuală				
1. Deflatorul PIB	2,2	2,0	2,1	1,9	1,4
2. Deflatorul consumului privat	-0,5	1,4	1,8	1,5	0,9
3. Indicele armonizat al prețurilor de consum	-1,1	1,2	2,5	2,3	2,2
4. Deflatorul consumului public	5,3	1,9	2,1	2,1	1,0
5. Deflatorul investițiilor	1,4	0,8	1,0	0,8	0,7
6. Deflatorul exportului (bunuri și servicii)	-0,5	-0,6	0,1	0,5	0,4
7. Deflatorul importului (bunuri și servicii)	-1,1	-1,5	-0,8	-0,7	-0,7

Tabel nr. 1 c - Evoluția pieței forței de muncă

	CODUL SEC	2016	2016	2017	2018	2019	2020
		NIVEL MII PERS.	MODIFICARE PROCENTUALĂ				
1. Populația ocupată totală ¹⁾		8477,2	-0,9	0,7	0,9	1,0	1,0
2. Populația ocupată, mii ore lucrate ²⁾		15303368	-0,7	0,8	1,0	1,0	1,0
3. Rata șomajului -% ³⁾			5,9	5,7	5,5	5,4	5,3
4. Productivitatea muncii ⁴⁾			5,8	4,4	4,5	4,6	4,6
5. Productivitatea muncii orare ⁵⁾			5,6	4,3	4,4	4,6	4,6
6. Compensația salariaților mil. lei	D1	260692,1	13,8	8,6	8,5	8,3	8,0
7. Compensația pe salariat - lei		41254	11,6	5,8	5,9	6,0	5,8

¹⁾ Populația ocupată, definiția pentru conceptul intern din conturi naționale

²⁾ Definiția din conturi naționale

³⁾ Definiția armonizată cu Eurostat (Labour Force Survey – AMIGO)

⁴⁾ PIB real pe persoană ocupată

⁵⁾ PIB real pe oră lucrată

Tabel nr. 1 d – Balanțele sectoriale

% din PIB	CODUL SEC	2016	2017	2018	2019	2020
1. Soldul net, față de restul lumii	B9	0,2	0,4	0,8	0,9	0,9
Din care:						
- balanța bunurilor și serviciilor		-0,9	-1,2	-1,4	-1,3	-1,2
- balanța veniturilor primare și a veniturilor secundare		-1,4	-1,2	-1,0	-0,8	-0,8
- contul de capital		2,5	2,8	3,2	3,1	2,9
2. Soldul net al sectorului privat	B.9	3,2	3,3	3,7	3,4	2,9
3. Soldul net al sectorului guvernamental	EDP B.9	-3,0	-2,9	-2,9	-2,5	-2,0
4. Discrepanța statistică						

Tabel nr. 2 a– Proiecția bugetului consolidat

	CODUL SEC	2016	2016	2017	2018	2019	2020
		NIVEL MIL.LEI	% DIN PIB				
Soldul net (EDP B9), pe sub-sectoare							
1. Buget consolidat	S.13	-23.127,8	-3,0	-2,9	-2,9	-2,5	-2,0
2. Administrația centrală	S.1311	-25.121,9	-3,3	-3,6	-3,4	-2,8	-2,3
3. Administrația de stat	S.1321	M	M	M	M	M	M
4. Administrația locală	S.1313	1.252,4	0,2	0,3	0,2	0,1	0,1
5. Fonduri de asigurări sociale	S.1314	741,7	0,1	0,3	0,2	0,2	0,2
Buget consolidat (S13)							
6. Încasări totale	TR	241.215,0	31,7	32,2	32,3	32,8	33,3
7. Cheltuieli totale	TE ¹⁾	264.342,8	34,7	35,1	35,2	35,4	35,3
8. Soldul net	EDP B.9	-23.127,8	-3,0	-2,9	-2,9	-2,5	-2,0
9. Dobânzi	EDP D.41	11.373,4	1,5	1,4	1,5	1,5	1,4
10. Balanța primară ²⁾		-11.754,4	-1,5	-1,6	-1,4	-1,0	-0,6
11. One-off și alte măsuri temporare ³⁾		-3,2	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Componente de venituri selectate							
12. Impozite totale (12=12a+12b+12c)		135.122,7	17,7	17,6	17,8	18,0	18,2
12a. Impozite pe producție și import	D.2	85.930,9	11,3	11,0	11,0	11,0	11,1
12b. Impozite curente pe venit, avuție, etc.	D.5	49.191,8	6,5	6,6	6,8	7,0	7,1
12c. Impozite pe capital	D.91						
13. Contribuții sociale	D.61	61.973,5	8,1	8,7	8,7	9,0	9,4
14. Venituri din proprietate	D.4	7.379,9	1,0	0,9	0,9	1,0	1,0
15. Alte ⁴⁾		36.738,9	4,8	5,0	4,8	4,8	4,6
16=6. Venituri totale	TR	241.215,0	31,7	32,2	32,3	32,8	33,3
Componente de cheltuieli selectate							
17. Remunerare angajați + consum intermediar	D.1+P.2	103.130,1	13,5	13,5	13,3	12,8	12,4
17a. Remunerare angajați	D.1	62.758,5	8,2	8,4	8,3	8,1	8,0
17b. Consum intermediar	P.2	40.371,6	5,3	5,1	5,0	5,0	5,0
18. Contribuții sociale (18=18a+18b)		87.975,3	11,6	11,7	12,0	11,7	11,4
din care Ajutoare de șomaj ⁵⁾		635,8	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
18a. Contribuții sociale în natură	D.6311, D.6312, D.63131	6.600,7	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
18b. Contribuții sociale, altele	D62	81.374,6	10,7	10,8	11,1	10,8	10,5
19=9. Dobânzi	EDP D.41	11.373,4	1,5	1,4	1,5	1,5	1,4
20. Subvenții	D.3	3.010,8	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5
21. Formarea brută de capital fix	P.51	27.190,9	3,6	4,3	4,0	4,5	5,0
22. Transferuri de capital	D.9	12.416,5	1,6	1,3	1,6	1,6	1,6
23. Altele ⁶⁾		19.245,8	2,5	2,6	2,5	2,6	2,5
24=7. Cheltuieli totale	TE1	264.342,8	34,7	35,1	35,2	35,4	35,3

¹⁾ Ajustate cu fluxul net de swap, adică TR-TE=EDP B9

²⁾ Balanța primară este calculată ca (EDP B9, punctul 8) plus (EDP D.41, punctul 9)

³⁾ Semnul plus înseamnă reducerea deficitului ca urmare a măsurilor *one-off*

⁴⁾ P.11+P.12+P.131+D.39+D.7+D.9 (diferit de D.91)

⁵⁾ Include beneficiile în numerar (D.621 și D.624) și în natură (D.631), legate de ajutoarele de șomaj

⁶⁾ D.29+D4 (diferit de D.41)+D.5+D.7+D.9+P.52+P.53+K.2+D.8

Tabel nr. 2b – Proiecții în situația păstrării politicilor actuale¹

	2016	2016	2017	2018	2019	2020
	Nivel	% din PIB	% din PIB	% din PIB	% din PIB	% din PIB
1. Total venituri în situația păstrării politicilor actuale	241.215,0	31,7	32,1	32,0	32,5	33,0
2. Total cheltuieli în situația păstrării politicilor actuale	264.342,8	34,7	35,2	35,6	35,7	35,6

¹⁾ Proiecțiile trebuie să înceapă la momentul la care Programul de stabilitate sau convergență este redactat și arată trendul veniturilor și cheltuielilor presupunând ca nu are loc "nici o modificare de politici". Prin urmare, cifrele pentru X-1 vor corespunde cu datele actuale pentru venituri și cheltuieli.

Tabel nr.2c – Sume ce trebuie excluse din valoarea de referință a cheltuielilor

	2016	2016	2017	2018	2019	2020
	Nivel (mil lei)	% din PIB	% din PIB	% din PIB	% din PIB	% din PIB
1. Cheltuieli din programe UE finanțate integral din fonduri UE	3.875,2	0,5	1,2	2,0	2,3	1,8
1.a. din care cheltuieli de natura investițiilor finanțate din fondurile UE	2.542,6	0,3	0,9	1,3	1,8	1,2
2. Cheltuieli ciclice cu ajutorul de șomaj ¹	-27,7	-0,0036	-0,0012	-0,0006	0,0000	-0,0008
3. Efectul măsurilor discreționare privind veniturile ²	0,4	0	0	0	0	0
4. Creșterea veniturilor impuse prin lege	0	0,1	0,1	0	0	0

¹⁾ Metodologia utilizată pentru obținerea componentei ciclice a cheltuielii aferente ajutorului de șomaj cum e definită în COFOG sub codul 10.5

$$E_t^{UC} = E_t^U \cdot \frac{u_t - NAWRU_t}{u_t}$$

S-a utilizat următoarea formulă: unde:

E_t^U reprezintă cheltuielile cu șomajul și E_t^{UC} reprezintă componenta ciclică a cheltuielilor cu ajutorul de șomaj.

²⁾ Creșterea veniturilor impuse prin lege nu trebuie incluse în efectul măsurilor discreționare privind veniturile: datele raportate în rândurile 3 și 4 trebuie excluse reciproc.

Tabel nr. 3– Cheltuieli ale administrației publice, după funcție

		% din PIB	
	COD COFOG	2016	2019
1. Servicii publice generale	1	4,8	n.a
2. Apărare	2	1,0	n.a
3. Ordine publică și siguranță	3	2,2	n.a
4. Relații economice	4	5,1	n.a
5. Protecția mediului	5	0,7	n.a
6. Servicii domiciliare și comunitare	6	1,0	n.a
7. Sănătate	7	4,1	n.a
8. Recreere, cultură și religie	8	1,0	n.a
9. Învățământ	9	3,4	n.a
10. Protecție socială	10	11,4	n.a
11. Total cheltuieli (=punct 7=24 în Tabel 2a)	TE	34,7	35,4

*) datele pentru 2016 sunt semi-finale

Tabel nr. 4 – Evoluția datoriei guvernamentale

% DIN PIB	CODUL SEC	2016	2017	2018	2019	2020
1. Datoria guvernamentală brută ¹⁾		37,6	38,0	38,3	38,1	37,6
2. Modificarea datoriei guvernamentale		-0,4	0,4	0,3	-0,2	-0,5
Contribuția la modificarea datoriei brute						
3. Balanța primară ²⁾		-1,5	-1,6	-1,4	-1,0	-0,6
4. Dobânda ³⁾	EDP D.41	1,5	1,4	1,5	1,5	1,4
5. Ajustări stoc-flux		-3,4	-2,6	-2,6	-2,7	-2,5
<i>Din care:</i>						
- Diferențe între dobânzi plătite și accrua ⁴⁾		-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
- Acumularea netă de active financiare ⁵⁾		2,0	-0,4	0	0	0
<i>din care:</i>						
- din privatizare		0	0	0	0	0
- Efecte ale evaluării și altele ⁶⁾		- 5,3	-2,1	-2,5	-2,6	-2,4
p.m. rata dobânzii implicite asupra datoriei ⁷⁾		4,2	4,0	4,3	4,2	4,0
Alte variabile relevante						
6. Active financiare lichide ⁸⁾	% în PIB	10,4	9,3	8,6	8,0	7,5
7. Datoria financiară netă (7=1-6)	% în PIB	27,2	28,7	29,7	30,1	30,1
8. Amortizarea datoriei (obligații existente) începând cu finele anului anterior ⁹⁾	% în PIB	6,8	4,6	3,9	3,8	2,8
9. Procent din datorie denominată în valută	% în datorie	52,4	50,0	47,4	44,2	42,7
10. Maturitate medie ¹⁰⁾	ani	5,7	5,8	-	-	-

¹⁾Definit conform Regulamentului 3605/93 (nu este concept ESA);

²⁾ Conform poz10 din tabelul 2a;

³⁾ Conform poz 9 din tabelul 2a;

⁴⁾ Diferențele privind cheltuieli cu dobânzile, alte cheltuieli și venituri pot fi distinse atunci când sunt relevante sau în cazul în care raportul datorie în PIB este peste valoarea de referință;

⁵⁾ Active lichide (valută), obligațiuni guvernamentale, active în țări terțe, întreprinderi controlate de stat și diferența dintre activele cotate și cele necotate pot fi distinse atunci când sunt relevante sau în cazul în care raportul datorie în PIB este peste valoarea de referință;

⁶⁾ Modificări datorate variației ratelor de schimb și operării pe piața secundară pot fi distinse atunci când sunt relevante sau în cazul în care raportul datorie în PIB este peste valoarea de referință;

⁷⁾ Variabila proxy asociată este reprezentată de raportul dintre plățile anuale de dobânzi și soldul de datorie din anul precedent;

⁸⁾ AF1, AF2, AF3 (consolidate la valoarea de piață), AF5 (dacă este cotate la bursă; inclusiv acțiunile fondurilor mutuale);

⁹⁾ Indicator calculat pe baza soldului datoriei la 31.12.2016;

¹⁰⁾ Maturitate medie ramașă.

Tabel nr. 5 – Evoluții ciclice

% DIN PIB	CODUL SEC	2016	2017	2018	2019	2020
1. Creșterea reală PIB (%)		4,8	5,2	5,5	5,7	5,7
2. Soldul net consolidat	EDP B.9	-3,0	-2,9	-2,9	-2,5	-2,0
3. Cheltuieli cu dobânzi	EDP D.41	1,5	1,4	1,5	1,5	1,4
4. Măsuri temporare și <i>one-off</i> ¹⁾		-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Creșterea PIB potențial (%)		3,9	4,5	5,0	5,3	5,4
Contribuții:						
- muncă		0,0	0,2	0,3	0,3	0,2
- capital		0,8	1,0	1,2	1,4	1,6
- productivitatea totală a factorilor		3,1	3,3	3,4	3,6	3,6
6. Output gap		-0,8	-0,1	0,4	0,7	1,0
7. Componenta ciclică		-0,3	0,0	0,1	0,2	0,3
8. Sold ajustat ciclic (2-7)		-2,8	-2,9	-3,0	-2,8	-2,3
9. Sold primar ajustat ciclic (8+3)		-1,3	-1,5	-1,5	-1,3	-0,9
10. Sold structural (8-4)		-2,4	-2,9	-3,0	-2,8	-2,3

¹⁾ Un semn plus înseamnă măsuri *one-off* de reducere a deficitului

Tabel nr. 6 – Diferențe față de varianta precedentă

	CODUL SEC	2016	2017	2018	2019	2020
Creșterea PIB (%)						
Varianta precedentă		4,2	4,3	4,5	4,7	
Varianta actualizată		4,8	5,2	5,5	5,7	5,7
Diferența		0,6	0,9	1,0	1,0	
Balanța bugetară (% din PIB)						
Varianta precedentă	EDP B,9	-2,9	-2,9	-2,3	-1,6	
Varianta actualizată	EDP B,9	-3,0	-2,9	-2,9	-2,5	-2,0
Diferența		-0,1	-0,1	-0,6	-0,9	
Datoria guvernamentală brută (% din PIB)						
Varianta precedentă		39,1	39,8	39,9	39,3	
Varianta actualizată		37,6	38,0	38,3	38,1	37,6
Diferența		-1,5	-1,8	-1,6	-1,2	

Tabel nr. 7 – Sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice

% DIN PIB	2007	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Cheltuieli totale							
Din care: Cheltuieli legate de vârstă	13,2	17,2	15,6	16,1	17,0	17,4	17,4
- Cheltuieli cu pensiile	6,3	9,4	8,1	8,1	8,4	8,4	8,1
- Cheltuieli cu asigurările sociale							
Pensii pentru limita de vârstă și anticipate	5,2	7,8	7,0	6,8	7,2	7,2	7,0
Alte pensii (invaliditate, urmași)	1,1	1,6	1,1	1,3	1,2	1,2	1,1
Pensii ocupaționale (dacă țin de administrația centrală)							
- Îngrijirea sănătății	3,5	3,7	4,1	4,3	4,6	4,7	4,8
- Îngrijirea pe termen lung (anterior inclusă la „îngrijirea sănătății”)	0,5	0,6	0,8	1,0	1,2	1,4	1,6
- Cheltuieli cu educația	4,2	3,5	2,6	2,7	2,8	2,9	3,0
Alte cheltuieli legate de vârstă							
Cheltuieli cu dobânzile							
Venituri totale							
Din care venituri din proprietăți							
Din care: din contribuțiile la pensii (sau contribuții sociale, după caz)	5,9	5,9	6,1	6,1	6,1	6,3	6,5
Active ale fondurilor pentru rezervele de pensii							
Din care active consolidate ale fondurilor pentru pensiile publice (alte active decât pasivele administrației centrale)							
Reformele sistemice ale pensiilor¹⁾							
Contribuții sociale direcționate către sistemul pensiilor private obligatorii ²⁾	0	0,4	1,5	2,1	2,4	2,5	2,7
Cheltuieli cu pensiile plătite de către sistemul pensiilor private obligatorii ³⁾	0	0	0	0,1	0,4	0,7	0,8
Ipoteze							
	- ritmuri medii -						
Rata de creștere a productivității muncii (pe oră)	2,7	1,1	2,1	2,3	2,1	1,9	1,8
Creșterea reală a PIB	6,9	0,0	3,9	1,8	1,4	1,5	1,3
Rata de participare în rândul bărbaților (20-64 ani)	76,4	77,3	81,0	78,5	76,7	76,5	77,0
Rata de participare în rândul femeilor (20-64 ani)	61,2	60,0	61,1	59,5	57,5	57,4	58,0
Rata totală de participare (20-64 ani)	68,7	68,6	71,1	69,1	67,2	67,1	67,7
Rata șomajului – BIM	6,4	6,3	6,3	6,7	6,5	6,5	6,5
Populația în vârstă de 65 ani și peste din populația totală	14,7	15,9	17,3	21,1	24,3	28,7	30,8

Ritmurile medii se referă la perioada dintre anii menționați. Pentru perioada de prognoză ritmurile sunt calculate pe baza PIB-ului potențial estimat în cadrul exercițiului de evaluare a sustenabilității finanțelor publice 2015.

¹⁾ Reformele sistemice ale pensiilor se referă la reformele pensiilor care introduc un sistem multi-pilon, ce include un pilon obligatoriu cu fond propriu total; în anul 2014 s-au direcționat 1,0% din PIB către Pilonul II de pensii.

²⁾ Contribuții sociale sau alte venituri obținute de către pilonul obligatoriu cu fond propriu total, pentru acoperirea obligațiilor legate de pensii, atrase în conformitate cu reforma sistemică

³⁾ Cheltuieli cu pensiile sau alte beneficii sociale plătite de către pilonul obligatoriu cu fond propriu total, în legătură cu obligațiile legate de pensii, atrase în conformitate cu reforma sistemică

Tabel nr. 7 a – Obligații potențiale

	2016	2017
Garanții publice*)	2,3%	2,3%
<i>Din care: legate de sectorul financiar</i>	0,02%	0,0%

*) aferente sectorului administrației publice, cu eliminarea garanțiilor acordate între entități ale sectorului administrației publice